

JÄRJESTÖBAROMETRI 2009

Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä
Juha Peltosalmi – Marja Vuorinen – Riitta Särkelä
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 2009
ISSN 1796-5950, ISBN 978-951-747-195-4

(LUKU 7) JÄRJESTÖJEN JA KUNTIEN VÄLISET SUHTEET

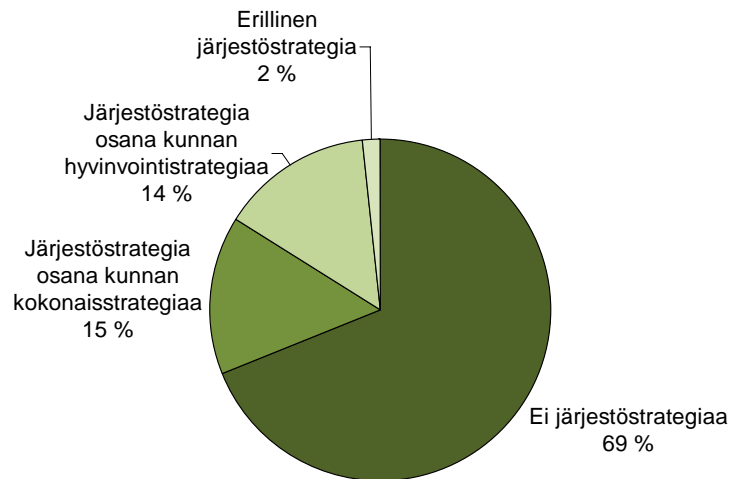
Tämänvuotisen Järjestöbarometrin toisena erityisteemana on järjestöjen ja kuntien väliset suhteet. Kunnat ovat järjestöjen toiminnan kannalta keskeisiä tahoja muodostaen paikallisyhdistysten toimintaympäristön ja tarjoten niille mm. resursseja toiminta-avustusten ja toimintatilojen muodossa. Vastavuoroisesti kuntien ja paikallisen hyvinvointipolitiikan näkökulmasta järjestöt ovat merkittäviä sosiaalisen pääoman ja hyvinvoinnin lisääjiä, välittämisen ja jakamisen kanavien tarjoajia, identiteetin rakennusaineeksi tarjoajia, osallisuuden väylien luojia, äänettömien äänenä toimijoita, toivon tuottajia sekä innovaatiomoottoreina toimijoita (Möttönen & Niemelä 2005).

Järjestöjen ja kuntien yhteistyötä on tarkasteltu aikaisemmissa Järjestöbarometreissa (Järjestöbarometri 2006 ja 2007) ja niitä edeltäneissä pilottitutkimuksissa (Vuorinen et. al. 2004 ja Vuorinen et. al. 2005) osana paikallisyhdistysten yhteistyöverkostojen kokonaisuutta. Kunnat kuuluvat niissä saatujen tulosten perusteella yhdistysten keskeisimpiin yhteistyötahoihin oman valtakunnallisen järjestön ja toisten yhdistysten ohella. Vuoden 2006 Järjestöbarometrin mukaan kaksi kolmasosaa yhdistyksistä teki säännöllisesti yhteistyötä kunnan kanssa. Erityisesti sosiaali- ja terveystoimi on keskeinen yhteistyökumppani, sillä Järjestöbarometri 2007 -kyselyn mukaan noin 40 prosenttia yhdistyksistä teki paljon yhteistyötä kunnan sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Kuntayhteistyön merkitys korostuu järjestöissä myös siinä mielessä, että sen arvioidaan olevan keskeinen paikallistoiminnan kehittämishaaste ja 40 prosenttia yhdistyksistä on huolissaan yhteistyöstään kunnan kanssa (ks. luku 3).

Tässä luvussa käsitellään paikallisyhdistysten yhteistyötahoja kunnassa ja niiden kanssa tehtävän yhteistyön muotoja. Lisäksi tarkastellaan kuntien ja järjestöjen yhteisiä kehittämishankkeita, sekä kuntien toiminta-avustuksia ja toimintatilojen tarjoamista yhdistyksille. Luvun toisessa osassa käsitellään arvioita kuntasuhteesta ja -yhteistyöstä, kuntaliitosten vaikutuksista sekä kuntien järjestöihin suhtautumisen muutoksista.

7.1 Yhteistyö kuntatahojen kanssa

Kuntien ja järjestöjen yhteistyösuhteita ja niiden peruseriaatteita määritellään osassa kuntia järjestöstrategioiden avulla. Sosiaalibarometri 2009 -kyselyn yhteydessä kuntien sosiaalitoimien johtajilta tiedusteltiin heidän kuntansa järjestöstrategian olemassaolosta. Kaikkiaan 167 kunnasta saadun tiedon mukaan yli kahdessa kolmasosassa kuntia ei ole lainkaan järjestöstrategiaa ja vain kahdessa prosentissa on erillinen järjestöstrategia (kuvio 48). 15 prosenttia kunnista on sisällyttänyt järjestöstrategian osaksi kunnan kokonaisstrategiaa ja 14 prosenttia osaksi hyvinvointistrategiaa.

Kuvio 48. Kuntien (n=167) järjestöstrategiat.

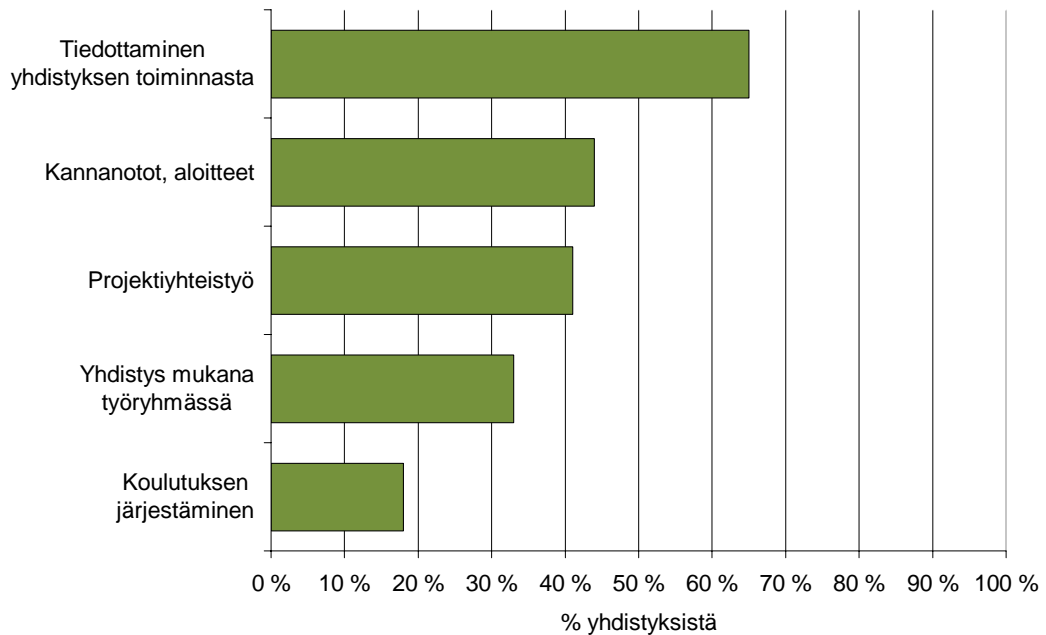
YHTEISTYÖMUODOT JA -TAHOT

Paikallisyhdistysten käytännön kuntayhteistyön yhteistyötahoja ja -muotoja selvitettiin tiedustelemalla, onko yhdistyksillä joihinkin keskeisiin toimintamuotoihin liittyvää säännöllistä yhteistyötä kunnan keskushallinnon ja joidenkin sosiaali- ja terveysalan toimijoita ajatellen tärkeiden hallinnonalojen viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Kysytyt toimintamuodot olivat tiedottaminen yhdistyksen toiminnasta, kannanotot ja aloitteet, projektiyhteistyö, yhdistyksen mukanaolo työryhmässä sekä koulutuksen järjestäminen. Kysymykseen sisällytetyt hallinnonalat olivat sosiaali- ja terveys-, asunto-, nuoriso- ja koulu-/opetustoimi sekä tekninen toimi ja liikuntatoimi. Eri hallinnonalojen sisällöt ja nimeämiskäytännöt vaihtelevat jonkin verran kunnittain, esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimi

voi sisältyä perusturvatoimen hallinnonalaan tai nuoriso- ja liikuntatoimi vapaa- aikatoimeen.

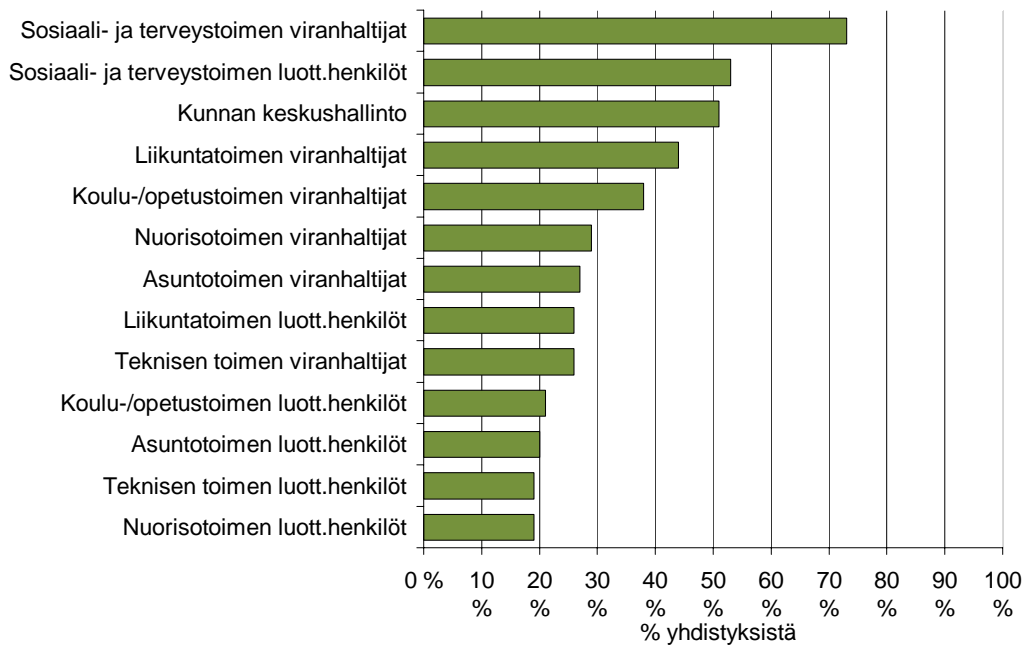
Yhdistysten kuntayhteistyö on varsin yleistä ja monipuolista. Viidestä yhdistyksiltä tiedustelluista kuntatahojen kanssa tehtävän yhteistyön muodosta selvästi yleisin on omasta toiminnasta tiedottaminen, sillä kaksi kolmesta yhdistyksestä välittää omaa toimintaansa koskevaa tietoa kuntiin (kuvio 49). Vajaa puolet tekee eri kuntatahoille kannanottoja ja aloitteita sekä on mukana projektiyhteistyössä. Joka kolmas yhdistys on mukana jonkin kuntatahon kanssa yhteisessä työryhmässä ja vajaa viidesosa tekee koulutusten järjestämiseen liittyvää yhteistyötä.

Omasta toiminnasta tiedottaminen on hyvin yleistä lähes kaikkien toimialojen yhdistyksillä, mutta keskimääräistä yleisempää ensi- ja turvakotiyhdistyksillä (100%) ja vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksillä (80%) (liite 12). Kannanottojen ja aloitteiden tekeminen kuuluu etenkin invalidiyhdistysten (60%), kehitysvammayhdistysten (60%) sekä vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistysten (57%) kuntayhteistyöhön. Projektiyhteistyötä, työryhmäyhteistyötä ja koulutusyhteistyötä on etenkin ensi- ja turvakotiyhdistyksillä. Kaikki kysytyt yhteistyömuodot ovat keskimäärin sitä yleisempiä, mitä suurempia yhdistykset ovat taloudeltaan.

Kuvio 49. Yhdistysten (n=1164) yhteistyömuotojen yleisyys kuntatahojen kanssa.

Yhdistysten yleisin yhteistyötaho kunnassa on sosiaali- ja terveystoimi. Lähes kolme neljästä yhdistyksestä tekee jotain edellä mainituista yhteistyön muodoista sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijoiden ja yli puolet sen luottamushenkilöiden kanssa (kuvio 50). Hieman yli puolella yhdistyksistä on yhteistyötä kunnan keskushallinnon kanssa. Lähes joka toisella on yhteistyösuhteita liikuntatoimen viranhaltijoihin ja yli kolmasosalla koulutoimen viranhaltijoihin. Kaikilla kysymyksessä käsitellyillä hallinnonaloilla yhdistysten viranhaltijayhteistyö on yleisempää kuin luottamushenkilöyhteistyö.

Kuvio 50. Yhdistysten (n=1164) yhteistyön yleisyys joidenkin kuntatahojen kanssa.

Paikallisyhdistysten kuntayhteistyö on hyvin monipuolista. Sen moninaisuus ilmenee selvimmin, kun tarkastellaan eri yhteistyömuotojen ja -tahojen yhdistelmien toteutumista yhdistysten toiminnassa (taulukko 32). Lähes kaikki yhdistyksille kysymyksessä esitetyt yhteistyömuotojen ja -tahojen variaatiot toteutuvat ainakin osalla yhdistyksiä niiden kuntayhteistyössä.

Kaikkein yleisin toimintamuoto on omasta toiminnasta tiedottaminen sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijoille, jota tapahtuu säännöllisesti yli kolmasosassa yhdistyksistä. Yhdistyksissä on varsin tavallista jakaa niiden toimintaa koskevaa tietoa myös monille muille kuntatahoille, sillä vajaa kolmannes välittää sitä kunnan keskushallinnolle, yli neljäsosa sosiaali- ja terveystoimen luotta-

mushenkilöille ja noin viidesosa koulu-/opetustoimen ja liikuntatoimen viranhaltijoille.

Myös kannanotot ja aloitteet kohdistetaan yleisimmin sosiaali- ja terveystoimelle sekä kunnan keskushallinnolle. Projektiyhteistyössä, yhteisissä työryhmissä ja koulutuksen järjestämisessä yhteistyökumppanina ovat useimmiten sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijat. Noin joka kuudennella yhdistyksellä on projektiyhteistyötä liikuntatoimen viranhaltijoiden kanssa ja joka kymmenennellä koulutoimen viranhaltijoiden kanssa. Seitsemän prosenttia yhdistyksistä tekee koulutuksen järjestämiseen liittyvää yhteistyötä koulutoimen viranhaltijoiden kanssa.

Taulukko 32. Yhdistysten säännöllinen yhteistyö joidenkin kuntatahojen kanssa.

Yhteistyötaho	Yhdistykset, joilla ko. säännöllistä yht.työtä (n=1164)				
	Tiedott. yhdist. toiminnasta %	Kannanotot, aloitteet %	Projekti-yhteistyö %	Yhd. mukana työryhmässä %	Koulutuksen järj. %
Kunnan keskushallinto	30	16	7	8	2
Sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijat	36	21	20	19	10
Sosiaali- ja terveystoimen luottamushenkilöt	27	19	8	9	2
Asuntotoimen viranhaltijat	16	7	4	2	0
Asuntotoimen luottamushenkilöt	12	5	2	1	1
Nuorisotoimen viranhaltijat	16	5	9	4	2
Nuorisotoimen luottamushenkilöt	12	4	4	1	1
Koulu-/opetustoimen viranhaltijat	21	6	10	4	7
Koulu-/opetustoimen luottamushenkilöt	13	4	3	2	2
Teknisen toimen viranhaltijat	12	9	5	2	1
Teknisen toimen luottamushenkilöt	11	5	2	1	0
Liikuntatoimen viranhaltijat	20	9	16	5	3
Liikuntatoimen luottamushenkilöt	13	7	5	2	2

Yhdistykset voidaan jakaa taulukossa 32 kuvatun kysymyksenasettelun perusteella karkeasti kolmeen luokkaan sen mukaan, miten paljon erilaisia yhteistyötahojen ja -muotojen yhdistelmiä niillä on kuntayhteistyössään. Vähän kuntayhteistyömuotoja on tässä tarkastelussa yhdistyksillä, joilla on vastauksensa mukaan enintään kolme erilaista yhteistyötahon ja -muodon yhdistelmää. Kohtalaisesti kuntayhteistyön muotoja on yhdistyksillä, joilla on niitä neljästä yhdeksään

ja paljon yhdistyksillä, joilla on niitä vähintään kymmenen. Näin tehdyn jaottelun mukaan kuntayhteistyömuotoja on paljon noin viidesosalla yhdistyksistä, kohtalaisesti noin kolmasosalla ja vähän vajaalla puolella yhdistyksistä (taulukko 33).

Mielenterveysyhdistyksistä 41 prosentilla on paljon erilaisia yhteistyömuotoja kunnan kanssa ja ensi- ja turvakotiyhdistyksistä 83 prosentilla on kohtalaisesti erilaisia kuntayhteistyön muotoja. Taloudeltaan suurissa yhdistyksissä on keskimääräistä enemmän eri yhteistyömuotoja ja pienissä niitä on keskimääräistä vähemmän.

Taulukko 33. Yhdistykset kuntayhteistyön muotojen määrän mukaan.

	Paljon yhteistyö- muotoja %	Kohtalaisesti yhteistyö- muotoja %	Vähän yhteistyö- muotoja %	n
Toimiala				
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhdistykset	21	38	40	94
potilasyhdistykset	17	33	50	211
mielenterveysyhdistykset	41	35	24	63
työttömien yhdistykset	27	24	49	37
muut terveysyhdistykset	-	14	86	7
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhdistykset	15	32	53	104
sijaishuoltoyhdistykset	12	29	59	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	17	83	-	6
muut lastensuojeluyhdistykset	33	11	56	9
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	24	41	35	113
eläkeläisyhdistykset	23	25	52	163
Vammaisyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	19	32	49	91
muut invalidiyhdistykset	27	31	42	93
aistivammayhdistykset	14	22	63	49
kehitysvammayhdistykset	26	33	41	42
Päihdeyhdistykset	20	32	48	65
Talousarvion loppusumma v. 2009				
alle 2 000 euroa	16	27	57	283
2 000 – 9 999	19	31	50	411
10 000 – 99 999	24	36	40	251
Vähintään 100 000	35	42	23	170
Kaikki yhdistykset	22	32	46	1164

Edellä tehdyn kuntayhteistyötarkastelun rajoituksena on se, että siinä on mukana vain rajattu joukko kuntatahoja ja vielä suppeampi valikoima yhteistyömuotoja. Näin ollen todellinen kuntayhteistyön kirjo on paljon laajempi kuin mitä käytetyllä kysymyksenasettelulla on pystytty kattamaan. Jotta kuntayhteistyön kokonaiskuvaa pystyttäisiin hieman syventämään, yhdistyksiä pyydettiin arvioimaan, mikä on niiden tärkein yhteistyökumppani kunnassa ja missä asioissa sen kanssa tehdään yhteistyötä. Tärkeintä yhteistyötahoa koskevaan kysymykseen vastasi 913 ja yhteistyömuotoa koskevaan 598 yhdistystä.

Myös tässä tarkastelussa yhdistysten kuntayhteistyössä korostuu sosiaali- ja terveystoimen¹ merkitys, sillä se on joka toisen vastaajan keskeisimpänä pitämä yhteistyötaho (taulukko 34). Liikuntatoimi on noin joka kymmenennen yhdistyksen tärkein yhteistyökumppani ja kahdeksan prosenttia arvioi sellaiseksi koulutoimen ja vanhus- tai vammaisneuvoston. Muita vähintään kymmenen yhdistyksen mainitsemia tahoja ovat nuorisotoimi, vapaa-aikatoimi, keskushallinto, tekninen toimi, kulttuuritoimi sekä kunnanvaltuusto tai -hallitus. Osa yhdistysten mainitsemista tärkeimmistä yhteistyötahoista ei varsinaisesti edusta kuntaorganisaatiota, vaan muita kunnan alueella olevia toimijoita. Niistä yleisimmät ovat seurakunnat (11 prosentilla) ja järjestöt (8 prosentilla).

Taulukko 34. Yhdistysten (n=913) tärkeimpänä pitämät yhteistyötahot kunnassa (mukana vähintään kymmenen vastaajan mainitsemat tahot).

Tärkein yhteistyötaho	Yhdistyksiä	
	n	%
Sosiaali-/terveystoimi	470	51
Liikuntatoimi	104	11
Opetus-/koulu-/sivistystoimi	77	8
Vanhus-/vammaisneuvostot	69	8
Nuorisotoimi	35	4
Vapaa-aikatoimi	26	3
Keskushallinto	17	2
Tekninen toimi	16	2
Kulttuuritoimi	13	1
Kunnanvaltuusto, -hallitus	10	1

Sosiaali- ja terveystoimen kanssa tehtävät vastaajien mielestä tärkeimmät yhteistyömuodot liittyvät monilla yhdistyksillä kunnan tai yhdistyksen itsensä tarjo-

¹ Sosiaali- ja terveystoimea tarkoitavaksi on laskettu vastaukset, joissa on mainittu erikseen tai yhdessä sosiaali- ja terveystoimi, perusturvatyö tai jokin niiden hallinnonalaan liittyvä taho.

amiin palvelu- ja tukimuotoihin ja niitä käyttäviin ihmisiin. Niiden kirjo on laaja ja kattaa käytännössä miltei kaikki sosiaali- ja terveyspalvelujen muodot ja monia yhdistysten tarjoamista tukimuodoista. Vastauksissa mainitaan esimerkiksi apuväline-, asumis-, koti-, kotihoito-, kuljetus-, kriisi-, kuntoutus-, lastensuojelu-, mielenterveys-, neuvonta-, perusterveydenhuolto-, päivätoiminta-, sairaanhoito-, kotisairaanhoito- ja vammaispalvelut sekä mm. vapaaehtois-, vertais-, ja virkistystoiminta sekä ehkäisevä työ. Yhdistykset tekevät yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen kanssa eri palvelu- ja tukimuotoihin liittyvässä asiakastyössä, palveluohjauksessa, tiedotuksessa, edunvalvonnassa sekä uusien tai jo olemassa olevien palvelujen ja tukien kehittämisessä. Noin 15 prosenttia yhdistyksistä tuottaa jotakin toimintaa ostopalveluna kunnalle. Osalla vastaajista yhteistyösuhte perustuu yhdistyksen ostopalveluina kunnalle tuottamiin palveluihin, esimerkiksi asumispalveluihin ja niiden asukasvalintoihin.

"Palveluohjaus, palvelutuotteiden kehittäminen ja asiakasohjaus."

"Yhteistyö palvelutoiminnan toteuttamisessa ja suunnittelussa."

"Asiakasasioissa yhteistyö, maksusitoumukset, ostopalvelut..."

"Kuntoutus, palveluasuminen, päiväkeskustoiminta, kuntouttava työtoiminta."

"Sosiaalityö/toimeentulotuki, selvitetään asiakkaiden oik. saada tukea"

"hoitoketjut, kehittämistyö..."

"Kuljetuspalvelut ja vammaisia koskevat palvelut."

"Edunvalvonta, käytännön työ, mm. vertaisryhmät, aikuisystävätoiminta, välinevuokraus lapsiperheille."

"Ennaltaehkäisevä työ, materiaalia ohjaus- ja neuvontatyöhön."

"Tiedon välitys, vapaaehtoisten välitys, asiakkaiden psykosos. tukipalvelu ja ryhmä."

Joillekin yhdistyksille keskeisimpiä yhteistyömahdollisuuksia sosiaali- ja terveystoimen kanssa ovat projektiyhteistyö sekä yhteisissä työryhmissä toimiminen ja toisinaan myös aloitteiden ja kannanottojen teko. Usein nekin liittyvät jollain tavoin tarjolla oleviin tai kehitettäviin palvelu- ja tukimuotoihin. Koulutus- ja tiedotusyhteistyötä toteutetaan esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimen edustajien vierailuina yhdistysten tilaisuuksissa tai muissa yhdessä järjestetyissä koulutustilaisuuksissa. Osalle yhdistyksistä keskeinen yhteistyömuoto sosiaali- ja terveystoimen kanssa on sen kautta saadut toiminta-avustukset tai toimintatilat.

"Projektiyhteistyö kotipalveluiden tuottamisessa."

"Sosiaalijohtajat: kannanotot, ... ja hankkeet."

"Sosiaali- ja vammaispalvelun työntekijät käyvät luennoimassa sekä meitimme yhdessä palveluja yhdistyksen jäsenille."

"Sosiaali- ja terveystoimen viranhaltijat koulutustilaisuuksien järjestämisessä."

"Perusturva - saamme tilat heidän avustuksellaan."

Erilaisten liikuntaharrastusmahdollisuuksien järjestäminen on keskeistä toimintaa monille sosiaali- ja terveysyhdistyksille ja esimerkiksi ehkäisevän työn näkökulmasta sen merkitys on suuri monien yhdistysten jäsenistölle. Liikuntatoimi on luonteva yhteistyötaho kunnassa silloin kun yhdistyksen on tarpeen saada taustatukea liikuntatoimintansa organisoinnissa. Yhdistysten keskeisimpinä pitämiä yhteistyömuotoja liikuntatoimen kanssa ovat esimerkiksi erilaisten liikuntatapahtumien ja -vuorojen järjestäminen. Liikuntatoimen kautta saadaan ohjajia tai tiloja esimerkiksi uintiin, vesijumppaan, kuntosaliin, erilaisiin liikuntaryhmiin ja erityisliikuntaan. Joillakin vastaajilla on myös hanke- ja tiedotusyhteistyötä liikuntatoimen kanssa ja sen kautta voi kanavoitua myös toiminta-avustusta yhdistykselle.

"Kuntosali, uinti, vesijumppa, leikkimielinen urheilutapahtuma ... aina elokuussa joka vuosi."

"Avustaa liikuntatapahtumien järjestelyissä ja järjestää erityisliikuntaa."

"Antaa tiloja ja myös ohjajia erilaisiin liikuntaryhmiin."

"Liikuntatoimi julkaisee yhdistyksen liikuntavuoroista tiedotteen."

Vapaa-aikatoimi on joissakin kunnissa muodostunut esimerkiksi yhdistämällä liikunta- ja nuorisotoimet yhdeksi hallinnonalaksi. Vapaa-aikatoimen kanssa tehtävä yhteistyö liittyy näin ollen usein muun harrastustoiminnan ohella liikunta-toimintaan, esimerkiksi liikunnanohjaukseen, liikuntatapahtumiin ja -projekteihin sekä nuorisotoimintaan. Myös tila- ja tiedotusyhteistyötä tehdään ja joillakin yhdistyksillä toiminta-avustus kanavoituu vapaa-aikatoimen kautta.

"Yhteistoimintaa harrastetoiminnan suunnittelussa."

"Liikuntaprojektit ja tilojen käyttö."

"Toiminnasta tiedottaminen, avustukset ja yhteinen nuorteniltojen valvonta vuoroviikoin."

Yhdistysten keskeisimpinä pitämiä yhteistyömuotoja opetus-, koulu- tai sivistystoimen kanssa ovat esimerkiksi erilaiset teemapäivät, hankkeet, tiedottaminen, työryhmäyhteistyö ja toiminnan suunnittelu. Koulujen kautta yhdistykset toteuttavat erilaisia valistus- ja koulutustehtäviä, esimerkiksi ravitsemus-, terveys-, päihde- ja liikennevalistusta sekä ensiapukursseja. Yhteistyötä tehdään lisäksi esimerkiksi koululaisten iltapäivätoiminnan ja mm. liikuntakerhojen järjestämisessä sekä tukioppilastoiminnassa ja Nälkämpäiväkeräyksen toteuttamisessa.

Joidenkin yhdistysten toimintatilat ja toiminta-avustus järjestyvät käytännössä koulu-, opetus- tai sivistystoimen kautta.

"Järjestämme kouluilla teemapäiviä, tietoiskuja yms. (esim. aids-päivä, 112-päivä jne.)"

"Tiedottaminen tapahtumista, toiminnan sisällöllinen suunnittelu yhteistyö."

"Päihdevalistus, ea-aidot."

"Turvallisesti mopolla –mopokurssi."

"Perusopetuslain mukainen koululaisten iltapäivätoiminta."

"Vuosittaiset avustukset järjestöille."

Kunnissa toimivat vanhus- ja vammaisneuvostot ovat osalle yhdistyksistä keskeisiä vaikuttamiskanavia, joissa esimerkiksi eläkeläis- ja vammaisyhdistyksillä on omat edustajansa. Yhdistyksille tärkeitä yhteistyömuotoja niiden kanssa ovat aloitteiden ja kannanottojen tekeminen mm. esteettömyyden edistämiseksi sekä pyrkiminen vaikuttamaan palvelujen turvaamisen puolesta ja edunvalvojana toimiminen.

"Edunvalvonta ja kuunteluolosuhteiden parantaminen julkisissa tiloissa."

"Palvelujen turvaaminen sotainvalideille ja heidän puolisoilleen."

"Kunnassa toimivan vanhusneuvoston kautta aloitteita (yhdistyksestä 2 jäsen + 2 varajäsen)."

Yhdistyksille tärkeitä nuorisotoimen kanssa tehtävän yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi tapahtumien ja koulutusten järjestäminen sekä tila- ja hankeyhteistyö. Myös nuorten ehkäisevässä päihdetyössä sekä tukioppilastoiminnassa nuorisotoimi voi olla kumppanina. Osa yhdistyksistä järjestää kerhotoimintaa, mm. iltapäiväkerhoja yhdessä nuorisotoimen kanssa ja joillakin on myös ostopalvelusopimukseen liittyvää yhteistyötä ja asiakasyhteistyötä. Joidenkin yhdistysten toiminta-avustus voi tulla nuorisotoimelta.

"Nuorisotoimi: ostopalvelusopimus."

"Yhteistyötä tilojen käytössä ja tapahtumien järjestämisessä."

"ehkäisevän päihdetyön viikko"

"Nuorisotoimi avustaa yhdistystä rahallisesti."

Kunnan keskushallinto on joillekin yhdistyksille tärkeä yhteistyötaho tarjotessaan toimintatiloja ja toiminta-avustuksia. Teknisen toimen kanssa tehtävästä yhdistysten keskeiseksi arvioimasta yhteistyömuodosta yleisin esimerkki on esteettömyyden edistäminen mm. rakennuksissa ja kulkuväylillä. Tekninen toimi

voi olla myös toimintatilojen tarjoaja tai yhteistyökumppani projekteissa tai yhdistyksen kiinteistön- ja ympäristönhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Kulttuuri-toimen kanssa yhteistyössä mm. järjestetään tapahtumia. Kunnanvaltuuston tai -hallituksen kanssa yhteistyö liittyy esimerkiksi aloitteiden tekemiseen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin.

*"Kunnan keskushallinto -> toimintatilat kokouksille ja vapaaehtois- + har-
rastus- + virkistystoiminnalle (ilmaista)."*

"Tekninen toimi, esteettömyys – induktiosilmukat."

*"Tekninen toimi, mm. esteettömyyskysymyksissä rakennuksissa ja
kaduilla."*

"Kulttuuritoimi; lasten tapahtumat."

"Kunnanhallitus -> rahoitusapu vuosittain."

KEHITTÄMISHANKKEET KUNNAN KANSSA

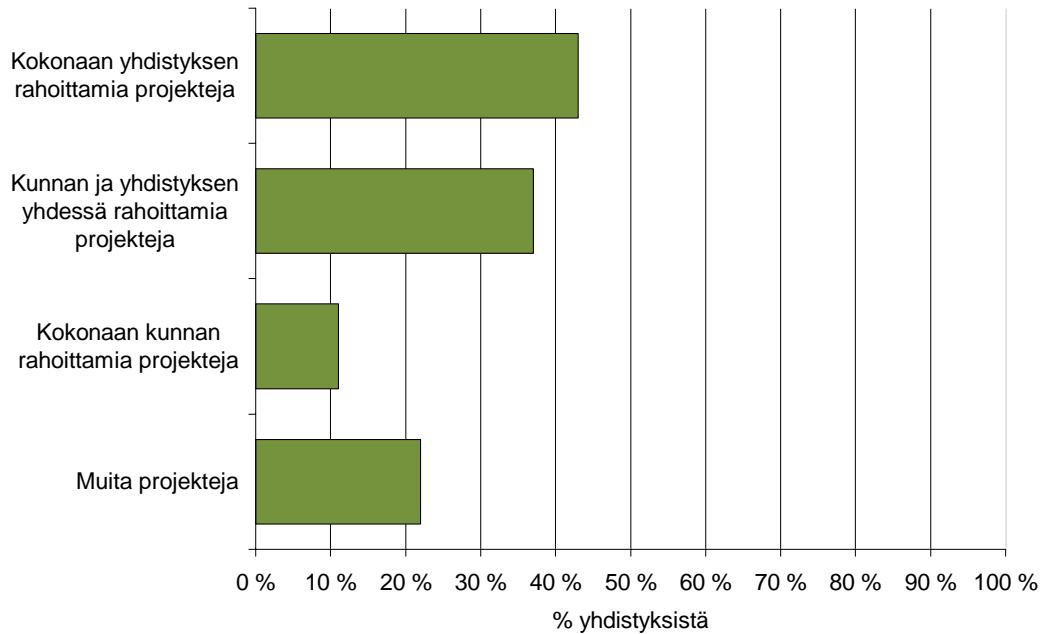
Joka viidennellä yhdistyksellä on kolmen viime vuoden aikana ollut kehittämis-hankkeita yhdessä kunnan kanssa (taulukko 35). Kehittämisprojektien tulokse-na on varsin usein saatu syntymään toimintaa, joka on jatkunut hankkeen pää-tyttyäkin. Valtakunnallisista järjestöistä kolme neljäsosaa arvioi kunnan kanssa toteutetuissa hankkeissa syntyneen pysyviä toimintamuotoja. Kahdella kolmes-ta paikallisyhdistyksestä on vähintään yhdessä kolmen viime vuoden aikana toteutetussa projektissa syntynyt pysyvää toimintaa. Keskimääräistä yleisem-min yhteisiä hankkeita on ollut vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksillä, mielenterveysyhdistyksillä sekä taloudeltaan suurimmilla yhdistyksillä, joista hieman alle puolella on ollut projektiyhteistyötä kunnan kanssa.

Eri toimialoja edustavien yhdistysten projekteissa syntyneen pysyvän toi-minnan sisältöjä ovat mm. päihdeyhdistyksillä asumispalvelut, päiväkeskustoi-minta ja koulujen päihdekasvatus sekä mielenterveysyhdistyksillä vertaistoimin-ta, avoimen kohtaamispaikan toiminta, tukiasuminen, kriisikeskustoiminta, päi-vätoiminta ja kuntouttava työtoiminta. Sotainvalidiyhdistyksillä projekteissa syn-tyntä pysyvää toimintaa on esimerkiksi kotipalvelujen järjestäminen, eläke-läisyhdistyksillä liikuntatoiminta ja vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyk-sellä päiväkeskustoiminta, kotona asumisen tukipalvelut sekä vertaistoiminta. Aistivammayhdistyksen projekteissa on synnytetty pysyvää avustaja- ja asu-mispalvelua, sijaishuoltoyhdistyksellä kriisipäivystystä ja sijaishuolto pankki. Lastensuojelun yleisyhdistyksen yhteisprojektissa kunnan kanssa on organisoi-tu lapsiperheiden kohtaamispaikka ja potilasyhdistyksellä liikuntatoimintaa sekä vapaaehtoistoimintaa saattohoidon vapaaehtoisten koulutuksen kautta.

Taulukko 35. Yhdistykset, joilla on ollut kehittämisprojekteja kunnan kanssa kolmen viime vuoden aikana.

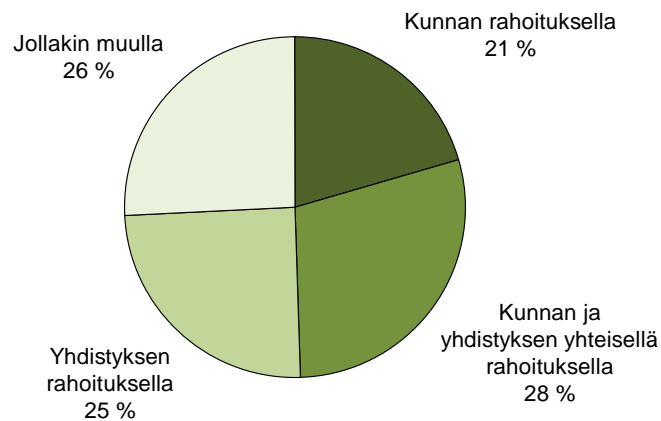
	Yhdistykset, joilla ollut kehittämisprojekteja kunnan kanssa		Yhdistykset, joilla jostain em. projektista syntynyt pysyvää toimintaa	
	%	n	%	n
Toimiala				
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhdistykset	24	92	77	22
potilasyhdistykset	10	193	67	18
mielenterveysyhdistykset	43	60	48	25
työttömien yhdistykset	34	35	55	11
muut terveysyhdistykset	-	7	-	-
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhdistykset	14	99	69	13
sijaishuoltoyhdistykset	19	16	33	3
ensi- ja turvakotiyhdistykset	33	6	100	2
muut lastensuojeluyhdistykset	11	9	100	1
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	48	105	71	48
eläkeläisyhdistykset	16	143	77	22
Vammaisyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	11	83	56	9
muut invalidiyhdistykset	7	85	83	6
aistivammayhdistykset	21	43	63	8
kehitysvammayhdistykset	22	41	38	8
Päihdeyhdistykset				
	26	61	87	15
Talousarvion loppusumma v. 2009				
alle 2 000 euroa	13	265	76	34
2 000 – 9 999	15	374	57	53
10 000 – 99 999	19	239	70	46
Vähintään 100 000	47	163	70	70
Toimintakunnan tyyppi				
Kaupunkikunta	21	558	74	108
Kaupunkien läheisen maaseudun kunta	21	171	69	35
Ydinmaaseudun tai harvaan asutun maaseudun kunta	16	214	50	34
Laajempi useita erityyppisiä kuntia käsittävä alue	28	95	54	26
Kaikki yhdistykset	21	1078	67	211

Kunnan ja yhdistysten yhteisten kehittämisprojektien rahoitus vaihtelee ja yhdellä yhdistyksellä on voinut olla useampia eri tavoin rahoitettuja projekteja. Vajaalla puolella yhdistyksistä on ollut kunnan kanssa projekteja, jotka ovat olleet kokonaan yhdistyksen rahoittamia (kuvio 51). Yli kolmasosalla on ollut kunnan ja yhdistyksen yhdessä rahoittamia projekteja ja noin joka kymmenennellä kokonaan kunnan rahoittamia hankkeita. Joka viidennellä yhdistyksellä on ollut projekteja, joissa on ollut jotenkin muuten järjestynyt rahoitus, useimmiten TE-keskukselta tai RAY:lta saatu.

Kuvio 51. Yhdistysten ja kuntien yhteisten kehittämisprojektien rahoitus.

Yhdistysten ja kuntien yhteisprojekteissa syntynyttä pysyvää toimintaa rahoittaa yleisimmin kunta ja yhdistys yhdessä, sillä 28 prosenttia yhdistyksistä ilmoittaa rahoituksen olevan yhteinen (kuvio 52). Joka neljännessä yhdistyksessä toiminnan rahoitus on yhdistyksen vastuulla ja joka viidennessä kunta huolehtii siitä. Noin joka neljännessä yhdistyksessä hankkeissa syntynyt pysyvä toiminta rahoitetaan jollakin muulla tavalla, joista yleisimmät ovat TE-keskuksen ja RAY:n rahoitukset.

Kuvio 52. Yhdistysten ja kuntien yhteisissä kehittämissuhteissa syntyneen pysyvän toiminnan pääasiallinen rahoituksen lähde yhdistyksissä (n=170).

KUNNAN TOIMINTA-AVUSTUKSET

Kunnan toiminta-avustusten myöntäminen yhdistyksille on erityinen yhteistyön muoto ja keskinäisen kumppanuuden ilmenemistapa. Kuntien toiminta-avustukset ovat paikallisyhdistysten keskeisin ulkopuolisten avustusten lähde.

Joka toinen kyselyyn vastanneista yhdistyksistä sai kunnalta toiminta-avustusta vuonna 2008 (taulukko 36). Miltei kaikki toiminta-avustusta hakeneista yhdistyksistä myös saivat sitä, sillä vain viisi prosenttia yhdistyksistä on sellaisia, jotka hakivat avustusta, mutta jäivät sitä ilman. Hieman keskimääräistä yleisemmin hakemaansa avustusta ilman jäivät mielenterveysyhdistykset (10%) ja usean kunnan alueella toimivat yhdistykset (11%). Vajaa puolet (45%) yhdistyksistä ei hakenut kunnalta toiminta-avustusta. Avustusta hakematta jättäneitä yhdistyksiä on hieman muita yleisemmin ensi- ja turvakotiyhdistyksissä (67%), vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksissä (65%), kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksissä (62%) sekä ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun yhdistyksissä (58%).

Taulukko 36. Kuntien toiminta-avustusta vuonna 2008 saaneet yhdistykset.

	Sai avustusta %	Haki, mutta ei saanut avustusta %	Ei hakenut avustusta %	n
Toimiala				
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhdistykset	32	6	62	88
potilasyhdistykset	50	4	46	208
mielenterveysyhdistykset	47	10	43	61
työttömien yhdistykset	62	5	32	37
muut terveysyhdistykset	43	-	57	7
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhdistykset	58	8	34	102
sijaishuoltoyhdistykset	47	6	47	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	33	-	67	6
muut lastensuojeluyhdistykset	63	-	38	8
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	30	5	65	109
eläkeläisyhdistykset	56	4	40	159
Vammaisyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	53	7	40	89
muut invalidiyhdistykset	59	3	38	93
aistivammayhdistykset	67	4	29	49
kehitysvammayhdistykset	51	2	46	41
Päihdeyhdistykset	53	5	42	60
Talousarvion loppusumma v. 2009				
alle 2 000 euroa	39	6	55	279
2 000 – 9 999	52	4	43	406
10 000 – 99 999	65	5	30	247
Vähintään 100 000	42	4	54	166
Toimintakunnan tyyppi				
Kaupunkikunta	56	5	40	576
Kaupunkien läheisen maaseudun kunta	49	4	47	179
Ydinmaaseudun tai harvaan asutun maaseudun kunta	38	4	58	237
Laajempi useita eri kuntatyyppiä käsittävä alue	50	11	39	94
Kaikki yhdistykset	50	5	45	1134

Kuntien yhdistyksille myöntämien toiminta-avustusten koot vaihtelevat varsin paljon toimialoittain ja joidenkin muidenkin taustatekijöiden suhteen (taulukko 37). Valtaosalla yhdistyksistä avustukset ovat suhteellisen pieniä: kahdella kolmesta yhdistyksestä alle tuhat euroa. Kaikkein suurimmat avustukset liittyvät useimmiten yhdistysten esimerkiksi vanhuksia, työttömiä tai lapsiperheitä varten ylläpitämiin toimintapaikkoihin, joiden toimintaa kunnat voivat tukea rahallisesti suoraan tai epäsuorasti tilojen vuokratukustannuksiin osallistumalla.

Yhden yhdistyksen vuonna 2008 kunnalta saama toiminta-avustus oli keskimäärin 500 euroa. Eroa edellisvuoteen ei juuri ole, sillä vuoden 2007 avustukset olivat keskimäärin 550 euroa (Järjestöbarometri 2008). Pienin yksittäisen yhdistyksen saama toiminta-avustus oli 70 euroa. Työttömien yhdistykset saivat keskimäärin 5000 euroa, vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset 3000 euroa ja päihdeyhdistykset keskimäärin 2850 euroa kunnan toiminta-avustusta. Taloudeltaan suurimmat yhdistykset saivat keskimäärin muita huomattavampia toiminta-avustuksia ja kaupunkikunnan alueella toimivilla yhdistyksillä avustukset olivat keskimäärin suurempia kuin maaseutukunnissa toimivilla.

Taulukko 37. Yhdistysten saamat keskimääräiset (mediaani) kuntien toiminta-avustukset vuonna 2008. (pyöristetty lähimpään 50 euroon; toimialoittaisessa tarkastelussa mukana vain toimialat, joissa on vähintään 10 vastaajaa)

	Keskimääräinen toiminta-avustus	
	(euroa)	n
Toimiala		
Kansanterveysyhdistykset		
yleis- ja monialayhdistykset	600	24
potilasyhdistykset	500	101
mielenterveysyhdistykset	950	28
työttömien yhdistykset	5000	21
Lastensuojeluyhdistykset		
lastensuoj. yleisyhdistykset	500	52
Vanhusyhdistykset		
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	3000	25
eläkeläisyhdistykset	300	88
Vammaisyhdistykset		
sotainvalidiyhdistykset	1500	47
muut invalidiyhdistykset	500	52
aistivammayhdistykset	400	32
kehitysvammayhdistykset	500	20
Päihdeyhdistykset	2850	29
Talousarvion loppusumma v. 2009		
alle 2 000 euroa	300	106
2 000 – 9 999	400	208
10 000 – 99 999	900	151
Vähintään 100 000	8000	55
Toimintakunnan tyyppi		
Kaupunkikunta	750	294
Kaupunkien läheisen maaseudun kunta	450	84
Ydinmaaseudun tai harvaan asutun maaseudun kunta	300	87
Laajempi useita erityyppisiä kuntia käsittävä alue	400	46
Kaikki yhdistykset	500	537

Vuonna 2008 kunnan toiminta-avustusta saaneista yhdistyksistä (n=630) lähes kahdella kolmasosalla (61%) avustuksen määrä on pysynyt ennallaan edellisvuoteen verrattuna ja 14 prosentilla se on kasvanut (taulukko 38). Tässä ei ole tapahtunut juurikaan muutosta edellisvuoden tilanteeseen verrattuna (Järjestöbarometri 2008). Avustukset ovat kasvaneet joka kolmannella lastensuojelun yleisyhdistyksellä. Joka viidennellä yhdistyksellä avustukset ovat vähentyneet ja hieman muita yleisemmin näin on käynyt kehitysvamma-, mielenterveys- ja in-

validiyhdistyksissä sekä vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksissä. Monen kunnan alueella toimivissa yhdistyksissä kunta-avustukset ovat pienentyneet selvästi yleisemmin kuin pääasiassa yhden kunnan alueella toimivissa yhdistyksissä.

Taulukko 38. Kuntien yhdistyksille antamien toiminta-avustusten muutos vuodesta 2007 vuoteen 2008. (toimialoittaisesta tarkastelusta on poistettu ne toimialat, joissa on alle kymmenen vastaajaa)

	Yhdistykset, joiden toiminta-avustus on				n
	Kasvanut	Pysynyt ennallaan	Vähentynyt	Loppunut	
	%	%	%	%	
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	11	63	17	9	35
potilasyhdistykset	16	58	22	4	113
mielenterveysyhdistykset	9	57	26	9	35
työttömien yhdistykset	18	61	14	7	28
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	33	48	17	2	60
sijaishuoltoyhdistykset	20	70	10	-	10
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	17	53	25	6	36
eläkeläisyshdistykset	13	70	14	2	97
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	6	68	24	2	53
muut invalidiyhdistykset	7	59	28	7	61
aistivammayhdistykset	9	73	15	3	33
kehitysvammayhdistykset	4	57	30	9	23
Päihdeyhdistykset					
	19	64	14	3	36
Toimintakunnan tyyppi					
Kaupunkikunta	15	64	18	4	343
Kaupunkien läheisen maaseudun kunta	21	61	16	2	92
Ydinmaaseudun tai harvaan asutun maaseudun kunta	10	68	17	5	105
Laajempi useita erityyppisiä kuntia käsittävä alue	14	39	40	7	57
Kaikki yhdistykset	14	61	20	4	630

Yhdistyksiltä sekä valtakunnallisten järjestöjen johtajilta ja aluetyöntekijöiltä tiedusteltiin, onko heillä kokemuksia siitä, että kunnat haluaisivat luopua toiminta-avustuksesta ja tehdä sen sijaan ostopalvelusopimuksen jonkin tehtävän hoitamisesta. Aluetyöntekijöistä yli viidesosalla ja järjestöjohtajista 13 prosentilla on kokemuksia kunnan pyrkimyksestä korvata toiminta-avustuksia ostopalvelusopimuksilla. Sen sijaan paikallistason yhdistystoiminnan näkökulmasta ilmiö ei vaikuta olevan ainakaan vielä kovin yleinen, sillä vain viidellä prosentilla yhdistyksistä on kyseisiä kokemuksia kuntien toiminta-avustuksista.

KUNNAN YHDISTYKSILLE ANTAMAT TOIMINTATILAT

Yksi keskeinen kuntien tarjoama yhdistysten toimintaa mahdollistava tukimuoto on toimintatilojen antaminen niiden käyttöön maksutta tai edullisesti. Kuntien kanssa tehtävää toimintatilayhteistyötä käsitellään tässä luvussa, mutta yhdistysten toimitilakysymyksiä laajemmin tarkastellaan paikallisyhdistystoimintaa koskevassa luvussa 3.

Noin kolmasosalla yhdistyksistä on käytössään kunnan antamat toimintatilat (taulukko 39). Yli puolet eläkeläisyhdistyksistä ja yli 40 prosenttia lastensuojelun yleisyhdistyksistä ja työttömien yhdistyksistä toimii kunnan tarjoamissa tiloissa. Maaseutukunnissa tilojen antaminen yhdistysten käyttöön on hieman yleisempää kuin muualla. Tilayhteistyö on merkittävä toimintaedellytysten luoja etenkin taloudeltaan pienemmille yhdistyksille.

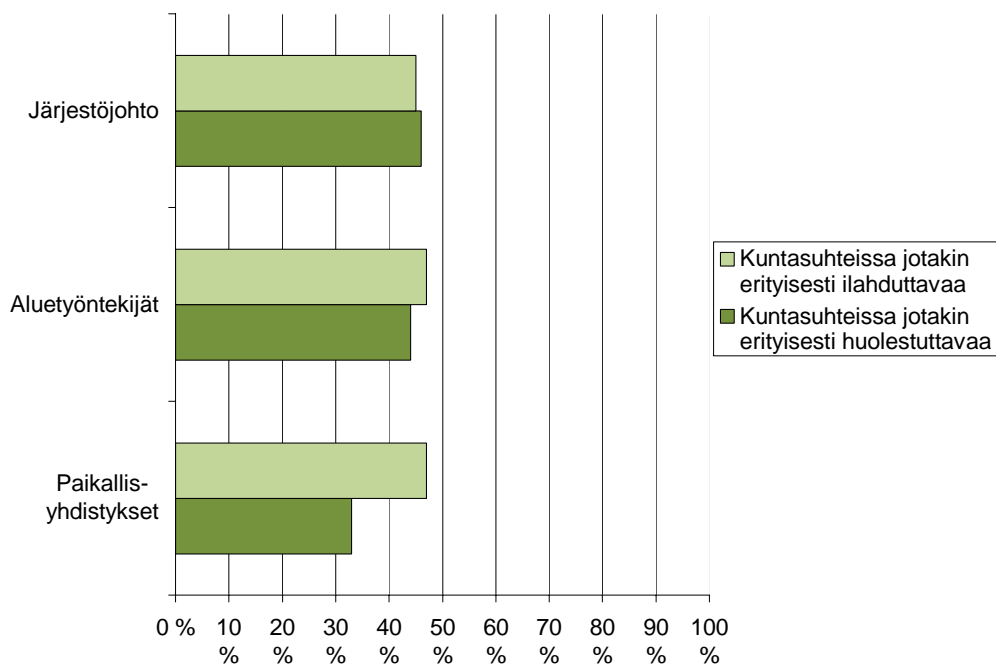
Taulukko 39. Yhdistykset, joilla on käytössään kunnan antamat toimintatilat.

	Yhdistyksiä	
	%	n
Toimiala		
Kansanterveysyhdistykset		
yleis- ja monialayhdistykset	35	92
potilasyhdistykset	29	205
mielenterveysyhdistykset	22	63
työttömien yhdistykset	42	36
muut terveysyhdistykset	29	7
Lastensuojeluyhdistykset		
lastensuoj. yleisyhdistykset	44	102
sijaishuoltoyhdistykset	12	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	33	6
muut lastensuojeluyhdistykset	22	9
Vanhusyhdistykset		
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	13	110
eläkeläisyhdistykset	55	159
Vammaisyhdistykset		
sotainvalidiyhdistykset	29	89
muut invalidiyhdistykset	23	92
aistivammayhdistykset	31	48
kehitysvammayhdistykset	18	40
Päihdeyhdistykset	32	63
Talousarvion loppusumma v. 2009		
alle 2 000 euroa	34	277
2 000 – 9 999	39	404
10 000 – 99 999	34	250
Vähintään 100 000	10	168
Toimintakunnan tyyppi		
Kaupunkikunta	27	588
Kaupunkien läheisen maaseudun kunta	46	173
Ydinmaaseudun tai harvaan asutun maaseudun kunta	39	233
Laajempi useita erityyppisiä kuntia käsittävä alue	24	96
Kaikki yhdistykset	32	1138

7.2 Arvioita järjestöjen ja kuntien yhteistyöstä

KUNTASUHTEIDEN HUOLEN- JA ILONAIHEET

Paikallisyhdistyksiä sekä valtakunnallisten järjestöjen johtajia ja aluetyöntekijöitä pyydettiin arvioimaan, onko heidän mielestään yhdistyksen tai järjestön kuntasuhteissa jotakin erityisesti huolestuttavaa tai ilahduttavaa. Kaikista vastaajaryhmistä vajaa puolet on sitä mieltä, että kuntasuhteissa on joitakin erityisen ilahduttavia puolia (kuvio 53). Alle puolet järjestöjohtajista ja aluetyöntekijöistä ja noin kolmasosa paikallisyhdistyksistä arvioi kuntasuhteissa olevan erityisesti huolta aiheuttavia piirteitä, eli paikallistason näkemysten mukaan kuntasuhteet ovat hieman ongelmattomampia kuin alueellisen tai valtakunnallisen tason edustajien arvioissa.

Kuvio 53. Järjestöjohton (n=94), aluetyöntekijöiden (n=141) ja paikallisyhdistysten (n=1109) arvio kuntasuhteiden erityisten huolen- ja ilonaiheiden olemassaolosta.

Yhdistysten kuntasuhteiden huolenaiheet liittyvät yleisimmin kuntien toiminta-avustuksiin (taulukko 40). Yli neljäsosa vastaajista on huolissaan siitä, että avustusta ei saa lainkaan tai nykyinen avustus on liian pieni, vähenemässä tai loppumassa.

"Ei mitään taloudellista tukea saatavilla."

"Avustusten pieneneminen ja rahallisen avun pois jääminen 3:n sektorin yhdistyksiltä."

"Avustusten pieneneminen/poisjäänti."

"Että se pienikin toiminta-avustus loppuu."

Toiseksi yleisin huolenaihe on kunnan asenteissa ja arvostuksessa yhdistyksiä kohtaan koetut puutteet. Osa vastaajista pitää kunnan suhtautumista yhdistykseen kielteisenä, vähättelevänä tai välinpitämättömänä. Yhdistyksen toimintaa ja asiantuntijuutta ei osata arvostaa. Kunnan kielteiset asenteet ja koettu välinpitämättömyys voivat kohdistua esimerkiksi yhdistykseen sinänsä, sen edustamaan ihmisryhmään tai yhdistyksen päätöksentekoon vaikuttamiseen, mm. yhdistyksen tekemiin kannanottoihin ja aloitteisiin.

"Meitä ja meidän työtämme ei ole huomioitu eikä arvosteta."

"Kunnan johdon negatiivinen suhtautuminen yhdistykseemme."

"Sos.toimen viranhaltijat eivät lämpene sotainvalideille."

"Kunta ei ole millään tavalla osoittanut kiinnostusta yhdistyksemme suuntaan yrityksistä huolimatta."

"Yhdistyksemme on erityisessä asemassa sosiaalisen pääoman tuottajana, kuitenkin yhdistyksemme on päätöksenteossa samalla viivalla kuin "kissojenruokintayhdistys"."

"Kunta ei ole kiinnostunut ottamaan yhdistystä mukaan kehitysvammaisten palvelujen suunnitteluun."

Osalla yhdistyksistä suurimmat huolet liittyvät kunnan palveluihin ja kunnan taloustilanteeseen, jotka liittyvät usein myös toisiinsa. Oman jäsenistön kannalta tärkeissä palveluissa koetut puutteet ja niihin vaikuttamisen vaikeudet hiertävät suhteita. Taustalla on monien kuntien heikkenevä talous, joka toisaalta heikentää palvelujen saamista ja kehittämistä, mutta sen voi arvioida myös vähentävän kuntien mahdollisuutta antaa erilaisia tukia yhdistyksille.

"Kotiavun saanti ja vanhusten kotona-asuminen/palvelutalon riittävyys."

"Kunnan reuna-alueiden palvelujen veto keskustaan."

"Kunta vähentää peruspalveluita eikä ota huomioon yhdistyksen kannanottoja."

"Kuntien talousvaikeudet -> asiakkailta aikaisempaa huonommat mahdollisuudet saada maksusitoumuksia palveluihin."

"Palvelujen vähentämistarve laman vaikutuksesta."

"Taloustilanne; kunnan kehno talous heijastuu suoraan meihin."

Toimintatiloihin liittyvä yhteistyö on varsin yleistä kuntien ja yhdistysten välillä. Kunnan tarjoamat tilat ovat monelle yhdistykselle keskeinen toimintamahdollisuuksien turvaaja. Joidenkin yhdistysten kuntasuhteiden suurimmat huolet liittyvätkin juuri tiloihin. Joillakin ne eivät ole tarpeisiin nähden riittävät tai tarkoituksenmukaiset. Osalla toimintatilojen saanti yhdistyksen käyttöön tulevaisuudessa voi olla epävarmaa tai tilojen hinnoittelun pelätään muuttuvan niin, että yhdistys ei pysty maksamaan niistä jatkossa perittävää vuokraa.

"Esim. toimintatilat joita kunta tarjoaa ovat erityisen huonot liikuntarajoitteisille, pyörätuoliluisikat puuttuvat eikä niitä pyynnöistä huolimatta ole saatu."

"Jos kunta päättää ottaa käytössämme olevat toimintatilat muuhun käyttöön."

"Mikäli kunta alkaisi periä maksuja toimistotilan vuokraamisesta, myös mahdollinen "häättö"."

Kunnan kanssa tehtävän yhteistyön puuttuminen on osalla yhdistyksistä huolenaiheena. Yhteistyötä ei ole syntynyt tai se ei ole riittävää ja tilanteeseen syylliseksi voidaan nähdä sekä kunta että yhdistys itse.

"Yhteistyö puuttuu, kunnassa ei kiinnostusta asiaan."

"Pitäisi olla enemmän yhteistyötä, suuria eroja kuntien välillä!"

"Kunnan pitäisi olla aktiivisempi yhd. suuntaan."

"On myös yhdistyksen syytä korjata asennetta kuntaan, neuvotteluyhteys, tiedottaminen, yhteistyöhalukkuus."

Osalla yhdistyksistä on kunnan kanssa ostopalvelusopimuksia. Joidenkin yhdistysten huolenaiheena ovatkin nämä sopimukset sekä palvelujen kilpailuttaminen. Esimerkkejä ovat ostojen määrä sekä kilpailuttamisen osaaminen. Myös kunnan hallinnon toimintatavat ja byrokraattisuus huolestuttavat joitakin yhdistyksiä niiden kuntayhteistyösuhteiden kannalta.

"Sijaintikunnan päätökset vähentää palvelujen ostamista."

"Kunta & pieni palveluntuottaja eivät ole tasapuolisia sopimuskumppaneita."

"Kilpailutuksen osaaminen."

"Kuntayhtymän organisaation suuruus ja raskas/monimuotoinen kolmilinjaisuus."

"Oikea käsi ei tiedä, mitä vasen tekee eli eri hallintokunnat eivät ole selvillä toistensa tekemisistä tai päätöksenteosta."

Taulukko 40. Paikallisyhdistysten (n=369) yleisimmät (vähintään kymmenen vastaajan mainitsemat) kuntasuhteisiin liittyvät huolenaiheet.

Huolenaiheet	Yhdistykset	
	n	%
Toiminta-avustuksiin liittyvät	100	27
Asenteisiin, arvostuksen puutteeseen liittyvät	61	16
Palveluihin liittyvät	43	12
Kunnan taloustilanteeseen liittyvät	30	8
Tilakysymyksiin liittyvät	29	8
Yhteistyön puutteeseen liittyvät	27	7
Ostopalveluihin ja kilpailuttamiseen liittyvät	20	5
Kunnan hallintoon, byrokraatiaan liittyvät	10	3

Yhdistysten yleisimpien kuntasuhteiden huolenaiheiden joukosta löytyvät kääntäen myös yleisimmät yhdistyksiä ilahduttavat kuntasuhteiden piirteet. Kun osa yhdistyksistä on pettyneitä kunta-avustuksiin ja toimintatila-yhteistyöhön, monet yhdistykset ovat tyytyväisiä kunnalta saamiinsa toiminta-avustuksiin ja myös toimintatiloja koskevasta tuesta ollaan iloisia.

"Meille myönnettiin avustusta alkuvuodeksi enemmän kuin aikaisemmin."

"Kunnan tiloja saa käyttää kokoontumisiin ilmaiseksi."

"Kunta ollut myötämielinen; saatu rahallista avustusta + toimintatilat..."

Siinä missä kunnan kielteiset tai välinpitämättömät asenteet yhdistystä kohtaan huolestuttavat joitakin vastaajia, osa pitää vallitsevaa ilmapiiriä hyvänä ja kokee yhdistyksen ja sen toiminnan olevan tunnettua, arvostettua ja luottamusta herättävää kunnassa.

"Meidät ja toimintamme tunnetaan ja arvostetaan sitä ainakin viranhaltijatasolla."

"Kaupungin johdon erittäin myönteinen suhtautuminen järjestöön."

"Sosiaali- ja terveystoimintajohdon hyvä suhtautuminen yhdistykseen ja yhteistyöhalu."

"Yhd. luotettava maine, meihin luotetaan ja vertaistoimintaa arvostetaan..."

Kun joillekin yhdistyksille aiheuttaa huolta kunnan välinpitämättömyys yhdistyksen mielipiteitä kohtaan ja suoranainen yhteistyön puuttuminen, osa mainitsee ilonaiheenaan sen, että yhdistys otetaan kunnassa mukaan vuoropuheluun ja tiiviiseen yhteistyöhön. Yhdistyksiltä kysytään kannanottoja ja mielipiteitä ja niitä pyydetään mukaan työskentelemään esimerkiksi työryhmissä ja kehittämisohjelmissä.

*"Kunnasta on pyydetty kannanottoja erilaisiin asioihin."
"Yhteistyö erittäin tiivistä ja yhdistyksen mielipiteitä kuunnellaan."
"Mukaan pääsy kehittämissuunnitelmiin."
"Positiivinen asenne sekä halu ottaa mukaan työryhmiin. Arvostavat osaa-
mista!"*

KUNTALIITOSTEN VAIKUTUS YHDISTYSTEN TOIMINTAAN

Järjestöbarometrin kyselyyn vastanneista paikallisyhdistyksistä joka neljäs toimii kunnassa, jossa on tullut kuntaliitos voimaan vuoden 2009 alussa. Kymmenesosan toimintakunnassa on valmisteilla kuntaliitos, jonka on tarkoitus tulla voimaan kolmen vuoden kuluessa. Viidellä prosentilla liitos on tapahtunut vuoden 2008 alussa ja 59 prosentilla ei ole käynnissä kuntaliitosta toimintakunnassaan.

Valtakunnallisten järjestöjen johtajista kolmasosa (29 järjestöä) uskoo kuntaliitosten vaikuttavan järjestönsä paikallisyhdistyskenttään. Kuudessa järjestössä arvioidaan tapahtuvan yhdistysten purkautumisia ja yhdistymisiä ja yhtä monessa tehdään nykyisten yhdistysten toiminta-alueiden tarkistuksia. Kolme järjestöä uskoo, että kuntaliitos lisää yhteistyötä paikallisyhdistysten välillä etenkin vaikuttamistoiminnassa.

*"Päällekkäisiä paikallisia yhdistyksiä voidaan joutua yhdistämään."
"Joitakin yhdistysten maantieteellisen toiminta-alueen rajojen tarkistuksia täytyy tehdä."
"Yhdistykset jatkavat itsenäisesti toimintaansa, mutta yhteistyö lisääntyy.
Tämä koskee erityisesti vaikuttamistoimintaa."*

Kuntaliitosalueilla toimivista paikallisyhdistyksistä kolmannes eli 170 yhdistystä arvioi kuntaliitoksen vaikuttavan omaan toimintaansa. Yleisimmin liitoksen vaikutuksen pelätään koskevan kunnan toiminta-avustuksia, joiden hakemisen uskotaan muuttuvan monimutkaisemmaksi ja saamisen käyvän epävarmimmaksi. Toiseksi yleisin näkemys muutoksesta on nykyisen yhdistyksen toiminta-alueen tai toiminnan laajeneminen sekä yhteistyömahdollisuuksien kehittyminen. Osa vastaajista näkee mahdollisena myös yhdistysten fuusiot.

*"Luulen, että kunnan myöntämät avustukset pienenevät, mahd. loppuvat kokonaan."
"Ainakin rahoitus (jos sitä on?) mutkikkaammaksi."
"Toiminta-alue ylittää maakuntarajoja ja se lisää jäsenistöä ja tuo yhdistyksen piiriin sellaisia alueita, joissa ennen ei edustamamme yhdistyksen toimintaa ole ollut."*

"Yhdistyksellämme on enemmän huolehdittavia myös muista kunnista joissa ei vast. toimintaa."

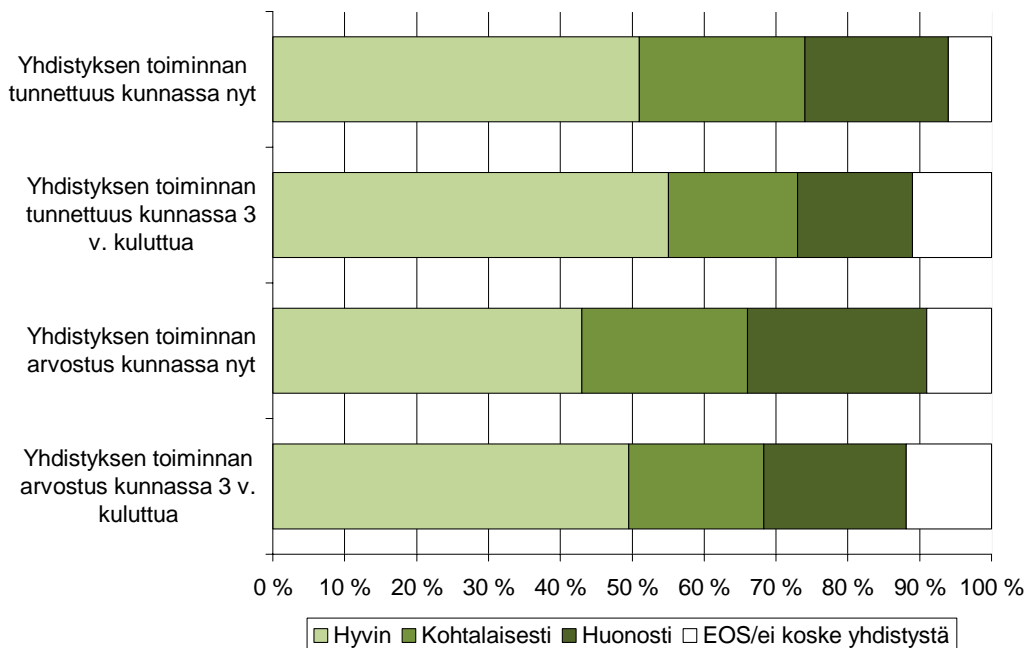
"Suuren kunnan yhteistyömahdollisuudet ovat rajattomat."

"Aikaa myöden uuden kunnan alueella toimivat 3 yhdistystä yhtyvät."

KUNTAYHTEISTYÖN TOTEUTUMISEN ARVIOITA

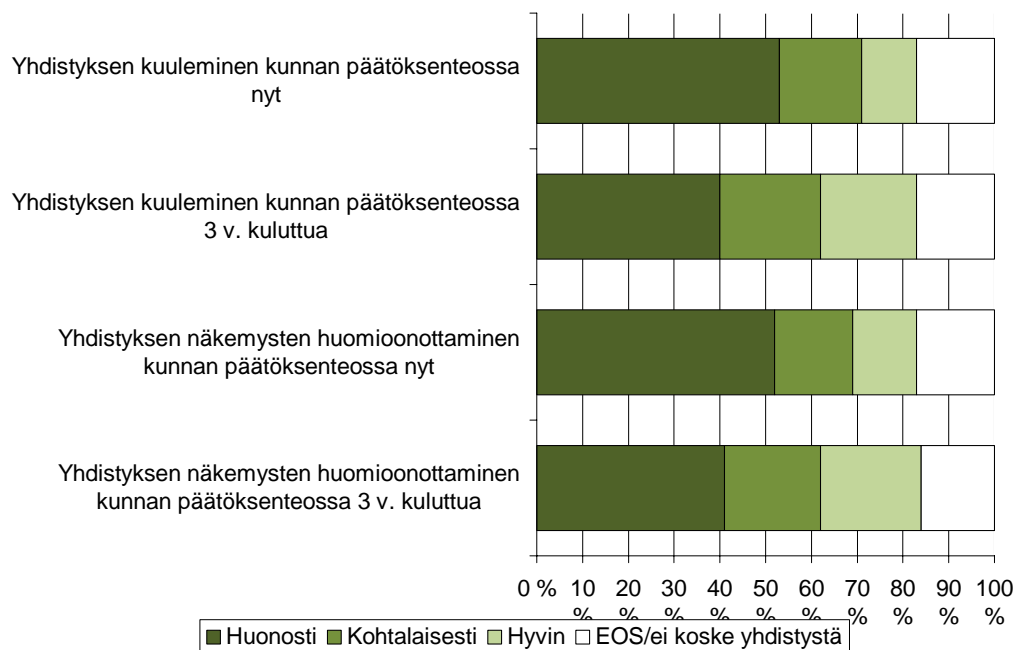
Paikallisyhdistyksiltä, aluetyöntekijöiltä ja järjestöjohtajilta tiedusteltiin heidän näkemystään joidenkin kuntayhteistyöhön liittyvien seikkojen toteutumisesta kyselyn tekemisen aikoihin eli alkuvuodesta 2009 ja kolmen vuoden kuluttua siitä. Kuntanäkökulman saamiseksi mukaan tarkasteluun myös kuntien sosiaali-toimien johtajilta kysyttiin heidän mielipidettään eri seikkojen toteutumisesta kunnan ja sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyössä tällä hetkellä.

Paikallisyhdistysten näkemysten mukaan oman toiminnan tunnettuus ja yhdistyksen arvostus kunnassa toteutuvat kaikista kysytyistä seikoista parhaiten. Puolet yhdistyksistä arvioi oman toimintansa tunnettuuden kunnassa olevan hyvällä tasolla ja lähes puolet uskoo myös arvostuksensa olevan hyvä (kuvio 54). Toisaalta joka viides pitää tunnettuuttaan ja joka neljä toimintansa arvostusta kunnassa huonona. Tulevaisuudessa oman tunnettuutensa ja arvostuksensa hyväksi arvioivia on nykyistä hieman enemmän.

Kuvio 54. Paikallisyhdistysten arvio yhdistyksen toiminnan tunnettuuden ja arvostuksen toteutumisesta kunnassa.

Vaikka sosiaali- ja terveysyhdistystoimintaa tunnetaan suhteellisen hyvin ja sitä arvostetaan, yhdistysten vaikuttamisen mahdollisuudet näyttävät toteutuvan kunnissa suhteellisen huonosti. Yhdistysten kriittisimmät näkemykset liittyvät niiden kuulemiseen ja huomioonottamiseen kunnan päätöksenteossa. Noin puolet yhdistyksistä arvioi kuulemisensa ja näkemystensä huomioonottamisen kunnan päätöksenteossa toteutuvan huonosti (kuvio 55). Lisäksi noin puolet yhdistyksistä arvioi mukaan ottamisensa palvelujen kehittämiseen toteutuvan huonosti (liite 13). Vajaa kolmannes yhdistyksistä uskoo vapaaehtois- ja vertaistoimintansa herättävän hyvin kiinnostusta kunnassa, kun taas kolmannes pitää kiinnostuksen tasoa huonona.

Kuvio 55. Paikallisyhdistysten arvio kuulemisensa ja näkemystensä huomioonottamisen päätöksenteossa toteutumisesta kunnassa.

Yhdistykset arvioivat, että kolmen vuoden kuluttua tilanne kehittyy hieman myönteisemmäksi kaikkein kysytyjen seikkojen suhteen (liite 13). Taloudeltaan suurimmat yhdistykset ja ne, joilla on eniten erilaisia kuntayhteistyön muotoja näkevät nykytilanteen keskimääräistä myönteisempänä (liite 14). Arvioissa eri asioiden toteutumisesta ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja yhdistyksen toimintakunnan tyyppin tai kuntaliitostilanteen suhteen.

Ryhmittelyanalyysia (liite 15) käyttäen yhdistykset jakaantuvat kolmeen erilaiseen joukkoon sen mukaan, miten ne arvioivat omaa tunnettuuttaan ja ar-

vostustaan kunnassa sekä kuulluksi ja huomioonotetuksi tulemistaan eli vaikuttamismahdollisuuksiaan kunnan päätöksenteossa.

Yhdistyksiä, joiden arvioimat oman toiminnan tunnettuus ja arvostus kunnassa sekä vaikuttamismahdollisuudet kunnan päätöksentekoon ovat huonoja, on hieman yli kolmannes (36 prosenttia). Niihin kuuluu keskimäärin muita enemmän kehitys- ja aistivammayhdistyksiä, potilasyhdistyksiä ja sijaishuoltoyhdistyksiä (taulukko 41, liite 16). Niillä on ollut vähemmän yhteistyömuotoja ja kehittämishankkeita kunnan kanssa kuin muilla yhdistyksillä ja kuntasuhteisiin liittyy enemmän huolen- kuin ilonaiheita. Yhdistykset ovat taloudeltaan yleisimmin varsin pieniä ja joka neljännellä on palkattua henkilöstöä.

Yhdistyksiä, joilla on mielestään kunnassaan hyvä tunnettuus ja arvostus, mutta huonot mahdollisuudet vaikuttaa kunnan päätöksentekoon on vajaa kolmannes. Niissä on keskimääräistä enemmän kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksiä, lastensuojelun yleisyhdistyksiä ja eläkeläisyhdistyksiä. Yhdistyksillä on kohtalaisen paljon kuntayhteistyön muotoja. Neljäsosalla on ollut kunnan kanssa yhteisiä kehittämishankkeita ja vajaa viidesnes tuottaa jotakin toimintaa ostopalveluna kunnalle. Yli kolmasosalla on palkattua henkilökuntaa ja vajaan viidesosan talousarvio vuodelle 2009 oli vähintään 100 000 euroa.

Tunnettuutensa ja arvostuksensa sekä kunnan päätöksentekoon vaikuttamismahdollisuutensa hyväksi arvioivia yhdistyksiä on kolmasosa. Kaksi kolmasosaa ensi- ja turvakotiyhdistyksistä, noin puolet sotainvalidiyhdistyksistä ja vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksistä sekä 41 prosenttia työttömien yhdistyksistä kuuluu tähän ryhmään. Yhdistyksillä on keskimääräistä enemmän yhteistyömuotoja ja kehittämishankkeita kuntien kanssa ja lähes neljäsosa tuottaa ostopalveluja kunnille. Kuntasuhteisiin liittyy selvästi enemmän ilon- kuin huolenaiheita. Taloudeltaan yhdistykset ovat keskimäärin suurempia kuin muiden edellä kuvattujen tyyppien yhdistykset ja lähes puolella on palkattua henkilökuntaa.

Taulukko 41. Paikallisyhdistysten toiminnan tunnettuuden ja arvostuksen sekä kunnan päätöksentekoon vaikuttamismahdollisuuksien tyypit.

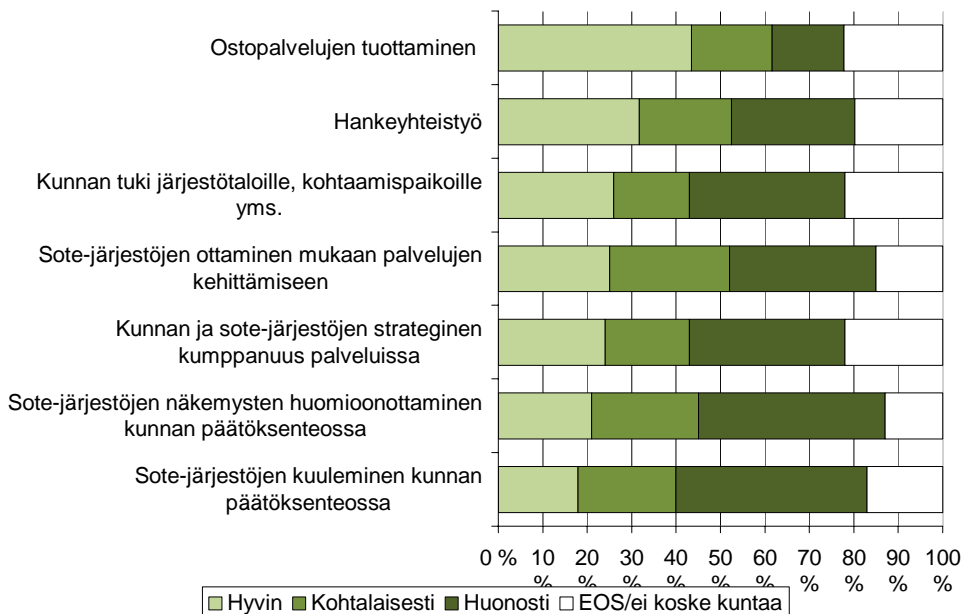
	YHDISTYSTYYPIT – YHDISTYSTEN TOIMINNAN TUNNETTUUS JA ARVOSTUS SEKÄ VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKOON		
	Huono tunnettuus ja arvostus, huonot mahdollisuudet vaikuttaa kunnan päätöksentekoon	Hyvä tunnettuus ja arvostus, huonot mahdollisuudet vaikuttaa kunnan päätöksentekoon	Hyvä tunnettuus ja arvostus, hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kunnan päätöksentekoon
Osuus kaikista yhdistyksistä	36%	31%	33%
Tyypillisimmät toimialat	53% kehitysvammayhdistyksistä, 51% aistivammayhdistyksistä, 48% potilasyhdistyksistä, 47% sijaishuoltoyhdistyksistä	45% kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksistä, 37% lastensuojelun yleisyhdistyksistä, 37% eläkeläisyhdistyksistä	67% ensi- ja turvakotiyhdistyksistä, 51% sotainvalidiyhdistyksistä, 48% vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksistä, 41% työttömien yhdistyksistä
Kunta-yhteistyö	-57%:lla vähän yhteistyömuotoja -11%:lla ollut kehittämishankkeita kunnan kanssa -8% tuottaa ostopalvelua kunnalle	-40%:lla kohtalaisesti yhteistyömuotoja -24%:lla ollut kehittämishankkeita kunnan kanssa -17% tuottaa ostopalvelua kunnalle	-35%:lla paljon yhteistyömuotoja -32%:lla ollut kehittämishankkeita kunnan kanssa -23% tuottaa ostopalvelua kunnalle
Palkattu henkilöstö	23%:lla palkattua henkilöstöä	38%:lla palkattua henkilöstöä	46%:lla palkattua henkilöstöä
Talous	73%:lla v. 2009 talousarvio alle 10 000 euroa, 7%:lla vähintään 100 000	57%:lla v. 2009 talousarvio alle 10 000 euroa, 18%:lla vähintään 100 000	48%:lla v. 2009 talousarvio alle 10 000 euroa, 26%:lla vähintään 100 000

Aluetyöntekijöiltä ja järjestöjohtajilta kysyttiin kuntayhteistyötä koskevien asioiden toteutumisesta koko järjestön näkökulmasta. Aluetyöntekijöiden arviot yhteistyöstä ovat kaikista kysytyistä seikoista varsin kriittisiä (liite 17). Myönteisimmin arvioidaan hankeyhteistyön nykytilannetta, mutta senkin uskoo toteutuvan järjestössään hyvin vain joka viides aluetyöntekijä. Noin 60 prosenttia arvioi

järjestön kuulemisen ja huomioonottamisen kuntien päätöksenteossa toteutuvan huonosti. Noin puolet pitää kuntien tukea paikallisyhdistyksille, järjestötaloille ja kohtaamispaikoille heikkona. Joka toinen aluetyöntekijä uskoo järjestön ottamisen mukaan palvelujen kehittämiseen kunnissa toteutuvan huonosti. Tilanteen uskotaan paranevan tulevan kolmen vuoden aikana hieman kaikissa kysytyissä asioissa lukuun ottamatta ostopalvelujen tuottamista kunnille.

Myös järjestöjohdon arviot kuntayhteistyön toteutumisesta ovat hyvin kriittisiä. Aluetyöntekijöiden tapaan järjestöjohdonkin myönteisin näkemys koskee hankeyhteistyötä, jonka näkee toteutuvan hyvin joka neljäs vastaaja (liite 18). Noin puolet järjestöjohtajista arvioi järjestön kuulemisen ja huomioonottamisen kuntien päätöksenteossa sekä kuntien tuen paikallisyhdistyksille toteutuvan huonosti. Kaikkien seikkojen ennakoitaan kehittyvän hieman myönteisempään suuntaan tulevien kolmen vuoden kuluessa.

Sosiaalitoimen johtajien näkemykset kuntien ja sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöstä ovat selvästi muita vastaajaryhmiä valoisammat. Myönteisimmin arvioidaan ostopalvelujen tuottamista, jonka 43 prosenttia vastaajista näkee toteutuvan hyvin (kuvio 56). Kolmasosa uskoo hankeyhteistyön toteutuvan hyvin ja neljäsosa kunnan tuen järjestötaloille, järjestöjen mukaan ottamisen palvelujen kehittämiseen sekä yhteisen strategisen kumppanuuden palveluissa toteutuvan hyvin. Heikoimmaksi arvioidaan järjestöjen mahdollisuudet päätöksentekoon osallistumiseen, sillä yli 40 prosenttia sosiaalitoimen johtajista tunnustaa järjestöjen näkemysten kuulemisen ja huomioonottamisen toteutuvan kunnassaan huonosti.

Kuvio 56. Kuntien sosiaalitoimien johtajien näkemykset kuntansa ja sote-järjestöjen välisen yhteistyön toteutumisesta.

ARVIOITA KUNTIEN JÄRJESTÖIHIN SUHTAUTUMISEN MUUTOKSISTA

Paikallisyhdistyksiä, aluetyöntekijöitä ja järjestöjohtajia pyydettiin ennakoivasti arvioimaan sitä, miten kuntien suhtautuminen sosiaali- ja terveysjärjestöihin tulee muuttumaan vuoden 2009 alun tilanteesta seuraavan kolmen vuoden kuluessa. Optimistinen tulevaisuudennäkemyks korostuu kaikissa vastaajaryhmissä, sillä kaikkien arvioitavien seikkojen kohdalla suhtautumisen arvellaan muuttuvan myönteisemmäksi ja erityisen myönteisenä nähdään suhtautuminen järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajana.

Kaksi kolmesta paikallisyhdistyksestä uskoo kuntien suhtautumisen järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina muuttuvan myönteisemmäksi (taulukko 42). Yli puolet arvioi suhtautumisen järjestöihin yleensä tai palveluntuottajina kehittyvän myönteisempään suuntaan. Yli kolmasosa ennakoi kuntien asennoitumisen järjestöjen aloitteisiin ja järjestöihin vaikuttajina paranevan, mutta vajaa viidesosa muuttuvan kielteisemmäksi. Miltei kaikissa kysytyissä seikoissa myönteisempään kehitykseen uskovat yleisimmin taloudeltaan suurimmat yhdistykset ja ne, joilla on eniten erilaisia yhteistyömuotoja kunnan kanssa (liite 19). Muutosarvioissa ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja yhdistyksen toimintakunnan tyyppin tai kuntaliitostilanteen suhteen.

Taulukko 42 Yhdistysten arvio kuntien järjestöihin suhtautumisen muuttumisesta seuraavan kolmen vuoden kuluessa.

	Myönteisemmäksi %	Ei muutosta %	Kielteisemmäksi %	EOS %	n
Järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina	66	15	7	12	1101
Järjestöihin yleensä	55	22	10	13	1104
Järjestöihin palveluntuottajina	54	18	12	16	1083
Järjestöjen kunnille tekemiin aloitteisiin	39	31	17	13	1095
Järjestöihin vaikuttajina	37	30	17	16	1093

Aluetyöntekijöiden näkemykset kuntien suhtautumisen muutoksista ovat optimistisempia kuin paikallisyhdistysten niiltä osin kuin kysymykset ovat molemmille vastaajaryhmille samoja. Myös aluetyöntekijöillä korostuu arvio kuntien entistä myönteisemmästä suhtautumisesta järjestöjen vapaaehtoistoimintaan tulevaisuudessa, sillä lähes neljä viidestä vastaajasta uskoo siihen (taulukko 43). Kaksi kolmasosaa arvioi kuntien suhtautumisen järjestöihin yleensä paranevan ja 62 prosenttia ennakoi asenteiden järjestöjen palveluntuotantoa kohtaan muuttuvan paremmiksi. Yli puolet aluetyöntekijöistä arvelee myös järjestöjen yhteistyöaloitteisiin ja järjestöihin toimimiseen vaikuttajina suhtauduttavan kunnissa kolmen vuoden kuluttua nykyistä myönteisemmin.

Taulukko 43. Alueyöntekijöiden arvio kuntien järjestöihin suhtautumisen muuttumisesta seuraavan kolmen vuoden kuluessa.

	Myönteisemmäksi %	Ei muutosta %	Kielteisemmäksi %	EOS %	n
Järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina	78	12	4	6	151
Järjestöihin yleensä	66	23	3	8	151
Järjestöihin palveluntuottajina	62	18	7	13	150
Järjestöjen yhteistoiminta-aloitteisiin kunnille	60	20	8	12	151
Järjestöihin vaikuttajina	51	30	11	7	149
Järjestöihin strategisina kumppaneina	41	31	15	13	150

Vapaaehtoistoiminnan merkityksen ymmärtämiseen kunnissa uskotaan vahvasti kaikissa vastaajaryhmissä, sillä järjestöjohtajistakin yli neljä viidesosaa arvioi kunnissa suhtauduttavan järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina tulevaisuudessa nykyistä myönteisemmin (taulukko 44). Yli kolme neljäsosaa pitää järjestöjen roolia yhteisöllisyyden rakentajana sellaisena, että kunnat suhtautuvat siihen jatkossa myönteisemmin. Selvästi yli puolet järjestöjohdosta uskoo kuntien asennoitumisen järjestöihin yleensä tai erityisesti palveluntuottajina paranevan. Vajaa puolet arvioi kuntien suhtautumisen järjestöjen yhteistoiminta-aloitteisiin, sekä järjestöihin vaikuttajina ja strategisina kumppaneina muuttuvan nykyistä myönteisemmiksi.

Taulukko 44. Järjestöjohtajien arvio kuntien järjestöihin suhtautumisen muuttumisesta seuraavan kolmen vuoden kuluessa.

	Myönteisemmäksi %	Ei muutosta %	Kielteisemmäksi %	EOS %	n
Järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina	82	13	1	4	95
Järjestöihin yhteisöllisyyden rakentajina	77	17	2	4	95
Järjestöihin palveluntuottajina	59	22	12	7	95
Järjestöihin yleensä	57	31	7	4	94
Järjestöjen yhteistoiminta-aloitteisiin kunnille	47	36	8	8	95
Järjestöihin vaikuttajina	47	35	14	4	95
Järjestöihin strategisina kumppaneina	45	32	13	10	95

LÄHTEET

- Järjestöbarometri 2006 (2006). Vuorinen Marja, Särkelä, Riitta, Peltosalmi Juha. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, Helsinki
- Järjestöbarometri 2007(2007). Vuorinen Marja, Särkelä, Riitta, Peltosalmi Juha, Eronen Anne. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, Helsinki
- Möttönen Sakari & Niemelä Jorma (2005). Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Keuruu.
- Vuorinen Marja, Särkelä Riitta, Perälähti Anne, Peltosalmi Juha, Londén Pia (2004). Paikkansa pitävät. Sosiaali- ja terveysjärjestöt paikallisina toimijoina. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Helsinki.
- Vuorinen Marja, Särkelä Riitta, Perälähti Anne, Peltosalmi Juha, Peisa Leena, Londén Pia, Eronen Anne 2005. Vertaansa vailla. Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Helsinki.

LIITTEET

LIITE 12. Yhdistysten säännöllisen yhteistyön muodot joidenkin kuntatahojen kanssa toimialan ja talousarvion loppusumman mukaan.

Toimiala, talousarvion loppusumma v. 2009 (n)	Yhdistykset, joilla ko. säännöllistä kuntayht.työtä				
	Tiedott. yhdistyksen toiminnasta %	Kannan- otot, aloitteet %	Projekti- yhteis- työ %	Yhd. mukana työ- ryhmässä %	Koulu- tuksen järj. %
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset (94)	67	28	62	27	29
potilasyhdistykset (211)	64	36	35	27	24
mielenterveysyhdistykset (63)	78	46	46	48	32
työttömien yhdistykset (37)	43	38	49	30	8
muut terveysyhdistykset (7)	14	14	14	14	14
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset (104)	64	38	44	27	14
sijaishuoltoyhdistykset (17)	59	24	29	35	18
ensi- ja turvakotiyhdistykset (6)	100	33	83	100	67
muut lastensuojeluyhdistykset (9)		78	22	22	33
	11				
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset (113)	80	57	57	43	26
eläkeläisyhdistykset (163)	54	51	39	36	12
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset (91)	65	54	38	25	5
muut invalidiyhdistykset (93)	66	60	31	34	16
aistivammayhdistykset (49)	63	41	18	33	14
kehitysvammayhdistykset (42)	71	60	31	36	14
Päihdeyhdistykset (65)	68	31	45	34	12
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa (283)	56	35	29	26	15
2 000 – 9 999 (411)	64	45	41	27	16
10 000 – 99 999 (251)	66	51	43	37	18
Vähintään 100 000 euroa (170)	84	50	65	59	32
Kaikki yhdistykset (1164)	65	44	41	33	18

LIITE 13. Yhdistysten arvio eri asioiden toteutumisesta kuntayhteistyössä nyt (vuoden 2009 alussa) ja kolmen vuoden kuluttua.

		Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske yhdistystä %	n
Yhdistyksen toiminnan tunnettuus kunnassa	nyt	51	23	20	6	1109
	3 v. kuluttua	55	18	16	11	1096
Yhdistyksen toiminnan arvostus kunnassa	nyt	43	23	25	9	1114
	3 v. kuluttua	50	19	20	12	1107
Kunnan kiinnostus yhdistyksen ylläpitämää vapaaehtois- ja vertais-toimintaa kohtaan	nyt	29	23	38	10	1104
	3 v. kuluttua	40	21	25	14	1095
Yhdistyksen ottaminen mukaan palvelujen kehittämiseen kunnassa	nyt	21	19	46	14	1095
	3 v. kuluttua	28	22	33	17	1089
Yhdistyksen näkemysten huomioonottaminen kunnan päätöksenteossa	nyt	14	17	52	17	1098
	3 v. kuluttua	22	21	41	16	1085
Yhdistyksen kuuleminen kunnan päätöksenteossa	nyt	12	18	53	17	1095
	3 v. kuluttua	21	22	40	17	1085

LIITE 14. Taulukko 1/6. Yhdistysten arvio toimintansa tunnettuuden toteutumisesta kuntayhteistyössä tällä hetkellä toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske yhdistystä %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	57	27	13	3	90
potilasyhdistykset	38	25	30	8	199
mielenterveysyhdistykset	50	27	23	-	62
työttömien yhdistykset	54	30	5	11	37
muut terveysyhdistykset	-	-	71	29	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	53	23	16	8	101
sijaishuoltoyhdistykset	47	24	24	6	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	100	-	-	-	6
muut lastensuojeluyhdistykset	22	-	67	11	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	66	20	11	3	108
eläkeläisyhdistykset	60	19	18	3	156
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	60	24	13	4	80
muut invalidiyhdistykset	55	23	15	7	91
aistivammayhdistykset	33	44	11	12	45
kehitysvammayhdistykset	44	21	36	-	39
Päihdeyhdistykset					
	48	13	29	10	62
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	40	23	29	8	266
2 000 – 9 999	48	25	20	7	396
10 000 – 99 999	58	22	17	3	244
Vähintään 100 000 euroa	71	21	7	1	165
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	65	20	14	1	248
Kohtalaisesti	60	25	14	1	366
Vähän	39	23	27	11	495
Kaikki yhdistykset	51	23	20	6	1109

LIITE 14. Taulukko 2/6. Yhdistysten arvio kuinka kunnan kiinnostus yhdistyksen ylläpitämää vapaaehtois- ja vertaistoimintaa kohtaan toteutuu kuntayhteistyössä tällä hetkellä toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske yhdistystä %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	35	25	36	3	91
potilasyhdistykset	21	25	44	9	202
mielenterveysyhdistykset	40	26	27	6	62
työttömien yhdistykset	30	32	30	8	37
muut terveysyhdistykset	14	-	86	-	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	35	28	29	9	101
sijaishuoltoyhdistykset	35	12	35	18	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	50	17	33	-	6
muut lastensuojeluyhdistykset	22	-	67	11	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	23	25	35	17	105
eläkeläisyhdistykset	33	24	35	8	156
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	32	20	37	11	75
muut invalidiyhdistykset	30	19	37	14	91
aistivammayhdistykset	18	11	51	20	45
kehitysvammayhdistykset	21	15	49	15	39
Päihdeyhdistykset (61)	30	21	39	10	61
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	20	21	43	16	267
2 000 – 9 999	28	21	41	9	396
10 000 – 99 999	34	28	31	7	241
Vähintään 100 000 euroa	36	23	31	9	163
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	41	23	30	6	249
Kohtalaisesti	35	25	34	6	364
Vähän	18	22	45	16	491
Kaikki yhdistykset	29	23	38	10	1104

LIITE 14. Taulukko 3/6. Yhdistysten arvio, kuinka niiden mukaan ottaminen palvelujen kehittämiseen toteutuu kuntayhteistyössä tällä hetkellä toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske yhdistystä %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	18	16	57	9	88
potilasyhdistykset	10	17	57	16	197
mielenterveysyhdistykset	31	13	42	14	62
työttömien yhdistykset	14	14	51	22	37
muut terveysyhdistykset	-	14	29	57	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	24	25	42	10	101
sijaishuoltoyhdistykset	18	6	47	29	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	67	33	-	-	6
muut lastensuojeluyhdistykset	22	-	33	44	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	37	26	30	7	109
eläkeläisyshdistykset	18	22	46	14	151
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	22	19	49	10	78
muut invalidiyhdistykset	22	22	34	21	90
aistivammayhdistykset	17	15	52	15	46
kehitysvammayhdistykset	22	22	54	3	37
Päihdeyhdistykset					
	27	17	38	18	60
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	15	16	51	18	267
2 000 – 9 999	16	17	51	16	385
10 000 – 99 999	22	22	44	12	237
Vähintään 100 000 euroa	41	23	31	5	167
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	38	20	36	6	250
Kohtalaisesti	24	23	45	8	364
Vähän	10	16	51	23	481
Kaikki yhdistykset	21	19	46	14	1095

LIITE 14. Taulukko 4/6. Yhdistysten arvio, kuinka niiden kuuleminen kunnan päätöksenteossa toteutuu kuntayhteistyössä tällä hetkellä toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske yhdistystä %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	8	7	60	25	88
potilasyhdistykset	7	12	62	19	200
mielenterveysyhdistykset	13	23	48	16	62
työttömien yhdistykset	8	22	43	27	37
muut terveysyhdistykset	-	-	43	57	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	9	23	56	12	101
sijaishuoltoyhdistykset	18	6	59	18	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	33	33	33	-	6
muut lastensuojeluyhdistykset	11	-	44	44	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	18	28	45	9	109
eläkeläisyshdistykset	12	20	52	16	150
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	19	22	46	13	77
muut invalidiyhdistykset	18	20	42	20	90
aistivammayhdistykset	11	16	59	14	44
kehitysvammayhdistykset	11	16	59	14	44
Päihdeyhdistykset	13	23	50	13	60
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	7	12	60	21	265
2 000 – 9 999	10	19	54	17	386
10 000 – 99 999	16	18	49	17	239
Vähintään 100 000 euroa	23	26	44	7	167
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	21	26	46	7	250
Kohtalaisesti	15	20	53	12	364
Vähän	5	14	56	25	481
Kaikki yhdistykset	12	18	53	17	1095

LIITE 14. Taulukko 5/6. Yhdistysten arvio, kuinka niiden näkemysten huomiointonottamisen kunnan päätöksenteossa toteutuu kuntayhteistyössä tällä hetkellä toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske yhdistystä %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	9	8	56	27	89
potilasyhdistykset	7	14	61	18	199
mielenterveysyhdistykset	15	23	45	17	62
työttömien yhdistykset	17	17	42	25	36
muut terveysyhdistykset	-	-	43	57	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	14	22	49	16	101
sijaishuoltoyhdistykset	13	6	63	19	16
ensi- ja turvakotiyhdistykset	17	50	33	-	6
muut lastensuojeluyhdistykset	11	-	56	33	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	24	20	45	10	108
eläkeläisyshdistykset	14	16	54	15	153
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	24	27	38	11	79
muut invalidiyhdistykset	17	22	44	17	90
aistivammayhdistykset	11	16	59	14	44
kehitysvammayhdistykset	11	13	68	8	38
Päihdeyhdistykset					
	16	15	51	18	61
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa (262)	8	11	61	20	262
2 000 – 9 999 (391)	12	18	51	18	391
10 000 – 99 999 (242)	17	18	49	15	242
Vähintään 100 000 euroa (166)	27	23	43	7	166
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	24	28	40	8	251
Kohtalaisesti	18	17	54	11	364
Vähän	7	12	56	25	483
Kaikki yhdistykset	14	17	52	16	1098

LIITE 14. Taulukko 6/6. Yhdistysten arvio, kuinka niiden toiminnan arvostus toteutuu kuntayhteistyössä tällä hetkellä toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske yhdistystä %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	41	29	25	5	91
potilasyhdistykset	32	24	33	11	200
mielenterveysyhdistykset	54	8	33	5	63
työttömien yhdistykset	32	30	27	11	37
muut terveysyhdistykset	29	-	29	43	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	48	30	12	11	101
sijaishuoltoyhdistykset	35	24	29	12	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	100	-	-	-	6
muut lastensuojeluyhdistykset	22	-	44	33	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	59	25	14	3	109
eläkeläisyhdistykset	44	29	19	8	154
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	63	18	14	5	83
muut invalidiyhdistykset	44	18	23	15	90
aistivammayhdistykset	25	18	41	16	44
kehitysvammayhdistykset	30	13	43	15	40
Päihdeyhdistykset	33	22	33	11	63
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	30	23	35	12	272
2 000 – 9 999	41	23	26	10	393
10 000 – 99 999	47	25	20	8	243
Vähintään 100 000 euroa	67	20	11	2	167
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	58	21	18	3	248
Kohtalaisesti	50	26	21	3	364
Vähän	30	22	31	17	502
Kaikki yhdistykset	43	23	25	9	1114

LIITE 15. Paikallisyhdistysten ryhmittelyanalyysi – yhdistysten tunnettuus ja arvostus kunnassa ja yhdistyksen kuuleminen ja huomioonottaminen (vaikuttamismahdollisuus) kunnan päätöksenteossa.

Analyysia varten on muodostettu kaksi summamuuttujaa. Tunnettuus ja arvostus -muuttuja on summamuuttuja muuttujista, jotka koskevat yhdistysten arviota oman toimintansa tunnettuudesta ja arvostuksesta kunnassa tällä hetkellä. Vaikuttamismahdollisuus-muuttuja on summamuuttuja muuttujista, joissa yhdistykset arvioivat, kuinka niiden kuuleminen ja huomioonottaminen kunnan päätöksenteossa toteutuu tällä hetkellä. Analyysin muuttujat on standardoitu normaali-jakaumaa vastaaviksi. Niistä muodostuu seuraavan taulukon mukaan kolme käytettyjen muuttujien suhteen toisistaan erottuvaa ryhmää.

Laajojen aineistojen ryhmittelyanalyysi (final clusters centers)

Yhdistyksen tunnettuus ja arvostus sekä vaikuttamismahdollisuus kunnassa	1	2	3
Tunnettuus ja arvostus	-1,12	0,37	0,80
Vaikuttamismahdollisuus	-0,83	-0,40	1,20

Ryhmittelyn tuloksena muodostuneet yhdistystyyppit on nimetty seuraavasti:

1. Huono tunnettuus ja arvostus sekä huonot vaikuttamismahdollisuudet (n=362)
2. Hyvä tunnettuus ja arvostus, mutta huonot vaikuttamismahdollisuudet (n=318)
3. Hyvä tunnettuus ja hyvät vaikuttamismahdollisuudet (n=338)

LIITE 16. Yhdistysten tunnettuuden, arvostuksen ja vaikuttamismahdollisuuksien tyypit toimialan, talousarvion ja toimintakunnan tyypin mukaan.

	Huono tunnettuus ja arvostus, huonot vaikutt.mahd. %	Hyvä tunnettuus ja arvostus, huonot vaikutt.mahd. %	Hyvä tunnettuus, arvostus ja vaikutt.mahd. %	n
Toimiala				
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhdistykset	35	45	20	83
potilasyhdistykset	48	30	22	178
mielenterveysyhdistykset	43	20	37	60
työttömien yhdistykset	28	31	41	32
muut terveysyhdistykset	67	33	-	3
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhdistykset	28	37	35	94
sijaishuoltoyhdistykset	47	33	20	15
ensi- ja turvakotiyhdistykset	-	33	67	6
muut lastensuojeluyhdistykset	71	14	14	7
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	20	33	48	107
eläkeläisyshdistykset	30	37	33	144
Vammaisyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	26	22	51	76
muut invalidiyhdistykset	33	27	40	78
aistivammayhdistykset	51	21	28	39
kehitysvammayhdistykset	53	24	24	38
Päihdeyhdistykset	40	31	29	58
Talousarvion loppusumma v. 2009				
alle 2 000 euroa	49	30	21	238
2 000-9 999	40	29	31	353
10 000 – 99 999	30	33	37	230
Vähintään 100 000	14	34	52	166
Toimintakunnan tyyppi				
Kaupunkikunta	34	33	33	527
Kaupunkien läheisen maaseudun kunta	36	27	37	157
Ydinmaaseudun tai harvaan asutun maaseudun kunta	32	38	30	208
Laajempi useita eri kuntatyyppiä käsittävä alue	51	16	33	85
Kaikki yhdistykset	36	31	33	1018

LIITE 17. Aluetyöntekijöiden arvio eri asioiden toteutumisesta järjestön ja kuntien yhteistyössä nyt (vuoden 2009 alussa) ja kolmen vuoden kuluttua.

		Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske järjestöä %	n
Hankeyhteistyö	nyt	20	18	42	20	151
	3 v. kuluttua	26	18	35	21	148
Kuntien tuki järjestö- taloille, kohtaamis- paikoille yms.	nyt	18	16	48	18	152
	3 v. kuluttua	23	19	41	16	149
Järjestön ottaminen mukaan palvelujen kehittämiseen kunnissa	nyt	17	18	52	13	152
	3 v. kuluttua	25	29	30	16	150
Kuntien ja järjestön strateginen kumppanuus palveluissa	nyt	17	21	34	28	150
	3 v. kuluttua	25	19	33	23	149
Kuntien tuki paikallis- yhdistyksille	nyt	15	24	53	7	152
	3 v. kuluttua	19	20	50	10	149
Järjestön kuuleminen kuntien päätöksenteossa	nyt	14	21	61	4	152
	3 v. kuluttua	28	26	40	6	148
Järjestön näkemysten huomioonottaminen kuntien päätöksenteossa	nyt	14	21	60	5	150
	3 v. kuluttua	28	22	43	7	150
Ostopalvelujen tuottaminen kunnille	nyt	13	12	20	55	152
	3 v. kuluttua	13	15	27	45	149

LIITE 18. Järjestöjohdon arvio eri asioiden toteutumisesta kuntayhteistyössä nyt (vuoden 2009 alussa) ja kolmen vuoden kuluttua.

		Hyvin %	Kohtalaisesti %	Huonosti %	EOS/ ei koske järjestöä %	n
Hankeyhteistyö	nyt	24	12	34	30	92
	3 v. kuluttua	28	17	30	25	93
Ostopalvelujen tuottaminen kunnille	nyt	21	14	15	50	94
	3 v. kuluttua	24	13	15	48	92
Järjestön ottaminen mukaan palvelujen kehittämiseen kunnissa	nyt	18	17	44	21	94
	3 v. kuluttua	22	20	34	24	93
Järjestön näkemysten huomioonottaminen kuntien päätöksenteossa	nyt	16	14	52	18	94
	3 v. kuluttua	21	26	37	16	92
Kuntien ja järjestön strateginen kumppanuus palveluissa	nyt	16	16	30	39	90
	3 v. kuluttua	25	19	24	32	93
Järjestön kuuleminen kuntien päätöksenteossa	nyt	15	14	51	20	94
	3 v. kuluttua	19	25	39	17	93
Kuntien tuki järjestö- taloille, kohtaamis- paikoille yms. ¹	nyt	15	19	44	22	54
	3 v. kuluttua	16	20	35	29	55
Kuntien tuki paikallis- yhdistyksille ¹	nyt	9	26	58	7	55
	3 v. kuluttua	18	20	53	9	55

¹ Tarkasteluun on poimittu mukaan vain ne järjestöt, joilla on paikallistoimintaa

LIITE 19. Taulukko 1/5. Yhdistysten arviot, kuinka kuntien suhtautuminen järjestöihin yleensä muuttuu seuraavan kolmen vuoden kuluessa toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Myönteisemmäksi %	Ei muutosta %	Kielteisemmäksi %	EOS %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	69	19	3	9	90
potilasyhdistykset	54	24	12	10	202
mielenterveysyhdistykset	60	24	8	8	63
työttömien yhdistykset	60	24	5	11	37
muut terveysyhdistykset	29	29	29	14	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	70	19	3	8	101
sijaishuoltoyhdistykset	41	29	12	18	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	50	17	-	33	6
muut lastensuojeluyhdistykset	44	11	22	22	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	70	15	7	7	107
eläkeläisyhdistykset	45	25	9	20	152
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	41	28	10	21	79
muut invalidiyhdistykset	49	21	15	15	87
aistivammayhdistykset	44	23	9	23	43
kehitysvammayhdistykset	40	30	18	13	40
Päihdeyhdistykset					
	58	16	11	16	64
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	48	21	13	17	271
2 000 – 9 999	54	23	10	13	385
10 000 – 99 999	55	25	7	12	245
Vähintään 100 000 euroa	69	19	5	7	166
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	67	18	9	6	249
Kohtalaisesti	63	22	8	7	364
Vähän	44	24	11	22	491
Kaikki yhdistykset	55	22	10	13	1104

LIITE 19. Taulukko 2/5. Yhdistysten arviot, kuinka kuntien suhtautuminen järjestöjen kunnille tekemiin aloitteisiin muuttuu seuraavan kolmen vuoden kuluessa toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Myönteisemmäksi %	Ei muutosta %	Kielteisemmäksi %	EOS %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	41	35	10	14	87
potilasyhdistykset	40	30	19	11	202
mielenterveysyhdistykset	42	31	18	10	62
työttömien yhdistykset	38	46	8	8	37
muut terveysyhdistykset	-	43	43	14	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	45	34	8	13	101
sijaishuoltoyhdistykset	18	47	18	18	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	50	-	-	50	6
muut lastensuojeluyhdistykset	11	33	22	33	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	47	30	15	8	108
eläkeläisyshdistykset	42	25	18	15	151
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	31	24	29	16	75
muut invalidiyhdistykset	40	25	22	13	87
aistivammayhdistykset	33	26	19	21	42
kehitysvammayhdistykset	25	45	15	15	40
Päihdeyhdistykset	33	34	16	17	64
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	32	32	18	18	266
2 000 – 9 999	39	29	18	14	386
10 000 – 99 999	44	29	17	10	240
Vähintään 100 000 euroa	47	33	11	8	166
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	51	32	13	4	250
Kohtalaisesti	44	31	15	10	360
Vähän	29	30	20	21	485
Kaikki yhdistykset	39	31	17	13	1095

LIITE 19. Taulukko 3/5. Yhdistysten arviot, kuinka kuntien suhtautuminen järjestöihin palveluntuottajina muuttuu seuraavan kolmen vuoden kuluessa toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Myönteisemmäksi %	Ei muutosta %	Kielteisemmäksi %	EOS %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	72	10	6	12	87
potilasyhdistykset	50	22	11	18	199
mielenterveysyhdistykset	66	11	13	10	62
työttömien yhdistykset	68	16	8	8	37
muut terveysyhdistykset	14	29	14	43	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	69	12	8	11	101
sijaishuoltoyhdistykset	44	31	13	13	16
ensi- ja turvakotiyhdistykset	83	-	-	17	6
muut lastensuojeluyhdistykset	44	22	11	22	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	73	15	7	5	110
eläkeläisyshdistykset	37	21	17	25	145
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	46	19	13	22	74
muut invalidiyhdistykset	37	28	21	14	85
aistivammayhdistykset	51	19	7	23	43
kehitysvammayhdistykset	47	16	11	26	38
Päihdeyhdistykset					
	56	16	16	13	64
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	50	19	15	17	262
2 000 – 9 999	47	19	13	21	381
10 000 – 99 999	58	20	10	13	238
Vähintään 100 000 euroa	74	15	7	4	168
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	59	21	13	7	248
Kohtalaisesti	63	14	12	11	361
Vähän	46	19	11	24	474
Kaikki yhdistykset	54	18	12	16	1083

LIITE 19. Taulukko 4/5. Yhdistysten arviot, kuinka kuntien suhtautuminen järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina muuttuu seuraavan kolmen vuoden kuluessa toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Myönteisemmäksi %	Ei muutosta %	Kielteisemmäksi %	EOS %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	84	9	2	5	88
potilasyhdistykset	68	13	7	12	201
mielenterveysyhdistykset	75	13	8	5	63
työttömien yhdistykset	58	25	8	8	36
muut terveysyhdistykset	43	14	-	43	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	77	10	3	10	101
sijaishuoltoyhdistykset	53	29	-	18	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	67	17	-	17	6
muut lastensuojeluyhdistykset	56	11	11	22	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	68	19	4	9	109
eläkeläisyhdistykset	65	16	7	12	152
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	61	13	10	16	76
muut invalidiyhdistykset	56	18	14	12	88
aistivammayhdistykset	50	20	9	20	44
kehitysvammayhdistykset	55	8	10	27	40
Päihdeyhdistykset	64	13	9	14	64
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	63	14	10	13	266
2 000 – 9 999	63	16	7	14	389
10 000 – 99 999	71	14	5	10	244
Vähintään 100 000 euroa	73	15	5	7	166
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	71	16	6	6	249
Kohtalaisesti	72	14	6	8	366
Vähän	59	15	8	18	486
Kaikki yhdistykset	66	15	7	12	1101

LIITE 19. Taulukko 5/5. Yhdistysten arviot, kuinka kuntien suhtautuminen järjestöihin vaikuttajina muuttuu seuraavan kolmen vuoden kuluessa toimialan, talousarvion loppusumman ja kuntayhteistyömuotojen määrän mukaan.

	Myönteis- semmäksi %	Ei muutosta %	Kieltei- semmäksi %	EOS %	n
Toimiala					
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	35	35	17	13	88
potilasyhdistykset	36	31	19	13	201
mielenterveysyhdistykset	56	22	13	9	63
työttömien yhdistykset	38	32	19	11	37
muut terveysyhdistykset	29	14	29	29	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuojelun yleisyhdistykset	40	41	8	12	101
sijaishuoltoyhdistykset	18	47	12	23	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	50	33	-	17	6
muut lastensuojeluyhdistykset	11	33	22	33	9
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	49	27	15	9	108
eläkeläisyhdistykset	38	22	17	23	148
Vammaisyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	26	34	22	19	74
muut invalidiyhdistykset	33	28	22	17	88
aistivammayhdistykset	30	28	19	23	43
kehitysvammayhdistykset	23	37	20	20	40
Päihdeyhdistykset					
	33	29	17	21	63
Talousarvion loppusumma v. 2009					
alle 2 000 euroa	32	31	20	17	267
2 000 – 9 999	34	29	19	18	384
10 000 – 99 999	41	31	14	14	240
Vähintään 100 000 euroa	48	30	13	9	166
Kuntayhteistyömuotojen määrä					
Paljon	48	30	15	7	250
Kohtalaisesti	43	31	15	11	363
Vähän	27	30	19	24	480
Kaikki yhdistykset	37	30	17	16	1093